

V

AGISU

Srečno novo leto 1983

želijo

VODSTVO DO, DRUŽBENOPOLITIČNE ORGANIZACIJE,
SAMOUPRAVNI ORGANI IN UREDNIŠTVO

Foto: KOSI

Likvidnost naše DO

Med tujimi besedami, ki se pojavljajo v našem pogovornem jeziku se pojavlja beseda likvidnost, vse pogosteje pa tudi nelikvidnost.

Beseda likvidnost je latinskega izvora, pomeni pa sposobnost dolžnika, da pravočasno poravnava svoj dolg ali denarne obveznosti. Nelikvidnost. Nelikvidnost pomeni seveda nasprotno. Z drugimi besedami pomeni likvidnost to, da bomo na našem žiro računu zbrali dovolj sredstev, s katerimi bomo poravnavali vse svoje zapadle dolgove in obveznosti.

Svetovno gospodarstvo je zašlo v gospodarsko krizo, katere posledice pa so bolj izrazite v deželah, ki so v razvoju in katerih gospodarstvo je prav zaradi razvoja bolj občutljivo. Tudi naša dežela se gospodarski krizi ni mogla izogniti, z ustalitvijo gospodarstva pa želimo omiliti posledice krize. En od ukrepov je bila nedavna devaluacija oziroma, razvrednotenje dinarja v odnosu na tuje valute in nenehna rast cen. Ker pa za podražitve potrebujemo vedno več denarja je posledica v tem, da nam kupci pravočasno ne poravnajo dolgov, zaradi tega pa tudi mi ne moremo plačevati dobaviteljem.

Že leta 1976 se je pri nas uveljavila menica kot plačilno sredstvo v blagovnem prometu. Ta denarna listina, ki predstavlja samo napisano izjavo dolžnika, da bo kasneje z gotovino poravnal svoj dolg ob določenem datumu se je prva leta uporabljala le izjemom, danes pa vse pogosteje.

Letos ugotavljamo, da so nam kupci poravnali le eno tretjino dolgov z virmani, dve tretjini pa z menicami ali z odgodo plačila. Pri takem odnosu priliva sredstev prihaja pri nas do občasne dnevne nelikvidnosti, posebej ob dnevih, ko so potrebna večja izplačila.

Za izplačilo neto OD moramo zbrati ob dnevu izplačila približno tri milijarde starih dinarjev, nekaj dni kasneje pa še eno milijardo za prispevke iz osebnih dohodkov. Ta sredstva zberemo v največjem delu z najemanjem kratkoročnih posojil, ki jih moramo odplačati v desetih ali petnajstih dnevih in pa z odprodajo sprejetih menic.

Često tudi dan pred izplačilom osebnih dohodkov ne vemo, če bo zbranih dovolj sredstev.

Banke načrtujejo, da bodo postopoma ukinjale posojila za izplačilo osebnih dohodkov in ta posojila nadomestile z odkupom menic. Ker imajo tudi banke omejene možnosti za kreditiranje odkupa menic, bodo organizacije združenega dela morale s kupci doseči večja plačila z gotovino, kajti sicer ne bodo mogle kriti svojih obveznosti.

Globlji vzrok za finančne težave in občasno nelikvidnost je tudi v tem, da so se zaloge vrednostno preveč povečale. Z gospodarskim načrtom smo za letošnje leto planirali povečanje zalog za 47.259.000 din, do 30. 9. pa so narasle že za 84.966.000 din. Ker načrtovanega obračanja zalog ne dosegamo, prav tako pa tudi ne celotnega prihodka in dohodka, je pritisk na denarne vire toliko večji.

Nakazuje se torej potreba, da se vskladijo sredstva in zaloge z razpoložljivimi viri, prav tako pa tudi kratkoročni prilivi in odlivi.

Prejšnja leta res ni bilo v ospredju vprašanje vzdrževanje tekoče likvidnosti, že letos, po napovedih raznih ustanov pa pa še posebej drugo leto, se bo ta problem izredno zaostрил. Najti bomo morali ustrezne rešitve in jih vključiti v gospodarski načrt za prihodnje leto, od nas samih in naše pripravljenosti pa je odvisno, kako bomo preživeli obdobje krize, ki se mu tudi mi ne moremo izogniti.

Anton ŽIROVNIK

NOVI DELOVNI ČAS JE PRINESEL TUDI NOVI URNIK MALICE

Stabilizacijska prizadevanja so narekovala spremembo delovnega časa. Novi delovni čas pa brezpogojno zahteva novi urnik malice. Samostojna kadrovska služba je izdelala urnik malice in ga posredovala vsem službam in sektorjem. Da bo zadeva jasnejša ta raspored objavljamo tudi na tem mestu in sicer glasi:

Delavci, ki začnejo z delom ob 6.00 uri imajo malico ob uri kot pred 1. decembrom 1982.

Delavci, ki začnejo z delom ob 7. uri imajo malico pomaknjeno za eno uro razen

- TOZD Servis motornih vozil, ki ima malico ob 10.30 uri
- TOZD TAP — GRAU — enoizmenski, ki ima malico ob 10. uri
- DSSS in Komerčiala ob 10.45 uri.

Urniki je narejen zato, da bi se ga pridrževali in s tem pripomogli k večji delovni disciplini in skrajšali vrsto čakajočih na malico.

Sedaj je minilo od uvedbe novega delovnega časa in s tem tudi časa malice en mesec je prav, da pogledamo kako stvar teče. Rekli bi, da dobro. Toda to je le zunanji videz. Vsebinska pa se pravzaprav ni kaj bistveno spremenila. Nekteri so res vzeli novi čas malice kot nekaj kaj je samo po sebi razumljivo, da je tako. Večini pa bi dejal da dela prilagajanje na novi čas malice

hude težave. Tu mislim predvsem na tiste delavce, ki koristijo hladno malico. Res je da je tudi nekaj koristnikov tople malice, ki se kaj radi pomešajo med druge skupine in tako navidez »neopazno« pomalicajo. Tokrat posvečam moje razmišljanje koristnikom hladne malice.

Torej nekdo se odloči iti po hladno malico pač takrat, ko ima največ časa, ko se spomni, ko po-

Otroci osnovne šole F. Osojnik o alkoholu

Alkohol ni za otroke. Alkohol povzroča: prometne nesreče, poškodbe pri delu, pretepe, zanamarejenost, smrt. Alkoholik se težko pozdravi. Kdor začne piti alkohol, je celo življenje pokvarjen.

Jaz ne bom uživala alkoholnih pijač. Namesto alkohola bom pila sokove iz breskev, črnega in rdečega ribeza, jabolk, marelic, grozdja, češenj.

Poznam nekoga, ki pretepa ženo in otroke. Vsak dan sedi v gostilni. Zaradi alkohola je pustil službo. Alkohol je že marsikoga spravil v grob.

Ne bom uživala alkohola!

Lidiza TUSEK, 4. b
OŠ Franc Osojnik

Alkohol ni za otroke. Vinjen človek povzroča nesreče. Tepe svojo ženo in otroke, ne ve kaj govori, pri delu ni previden in z avtom se zaletava v druga vozila ali pešce. Alkohol se moramo izogniti.

Otroci in odrasli moramo uživati čim več sadja in sadnih sokov.

Ne uživajmo alkohola!

Vesna HROMIŠ, 4. b

Delavka v oddelku AKG

stane lačen največ pa seveda takoj ko je to mogoče. Človek ob tem razmišlja saj mu res pripada 30 minut za malico. Samo ali je prav, da tudi on ne zaužije malice takrat ko je predviden čas za malico. Ali pa je ta, ki je šel po malico tudi razmišljal, da mu čas ki ga prebije na poti po malico in nazaj vstet tudi v malico? Če vzameš samo to dejstvo vidiš, da so koristniki hladne malice na boljšem, ker njihove malice trajajo »točno« 30 minut seveda tu ni vstet čas tistega, ki malico prinese. Zdi se mi, da bi bilo prav, če bi tudi hladna malica bila použita v času in v prostoru kot topla.

Tako bi se marsikatera pisarna izognila vonjavi po raznih dodatkih kot so čebula, redkev...

Prav bi bilo, da bi vodji skupin, oddelkov, pisarn posvetili tudi temu problemu več pozornosti kajti PRAVILNIK o delovnih razmerjih in o odgovornostih delavcev za delovne obveznosti v TOZD in DSSS v svojem 88. členu pravi:

Pri delu z nepretrganim polnim delovnim časom traja odmor 30

minut. Odmor med delom je določen v enkratnem trajanju. Čas odmora se všteva v delovni čas.

Delavski svet TOZD in DSSS določa ob koncu vsakega leta za naslednje leto rasporeditev časa, v katerem se vrši odmor posameznih delavcev, glede na proste zmogljivosti družbene prehrane in v dogovoru z ostalimi TOZD in DSSS. Delavci, ki delajo 4 ure dnevno, imajo med delom pravico do 15 minut odmora. Čas, v katerem bodo ti delavci koristili svoj odmor, določijo komisija za delovna razmerja in osebne dohodke, glede na to, ob kateri uri delavci pričnejo z delom in ob kateri uri z delom končajo.

Odmor se ne sme dočiniti na začetku ali na koncu delovnega časa.

Torej iz tega izhaja, da je vsaka samovolja pri koriščenju časa malice kršenje delovne discipline.

In če na koncu ugotovimo, da je tudi disciplina važen element pri izvajanju stabilizacijskih prizadevanj, bomo morali spremeniti odnos tudi do tega vprašanja. Se motim? M. M.

Dragi sodelavci!

Živimo v dneh, ko nas na vsakem koraku poplavlja z najrazličnejšimi čestitkami. Vsepovsod kamorkoli se ozremo se blešči napis z zlatimi črkami: SREČNO NOVO LETO 1983. Najlepša napovedovalka na TV s svojim milim glaskom gostoli ta »SREČNO«; vsi časopisi in revije izdajajo svoje koledarje, raznorazne OZD, TOZD, SOZD in POZD s pomembnejšimi obrtniki objavljajo čestitke v velikem okvirju, ne da bi pri tem pozabili omeniti predmet svoje dejavnosti; vrstijo se vse mogoče razprodaje, ki veličastno oznanjajo 5 % znižanje trikrat previsokih cen in nenazadnje je tukaj še cela plejada naših znancev in prijateljev v vseh odtentkih, ki nam stiskajo roko in želijo srečo in spet samo srečo...

Veste, vse bi bilo lepo in prav, če se mi ne bi porajalo par »neumnih« vprašanj kot npr. Kaj naj si o vsem tem novoletnem cirkusu mislim? Ali mi vsi ti ljudje, ki tako radodarno govorijo o sreči, srečo tudi zares želijo? Itd... Prvi sum, da nekaj ni v redu se ti namreč porodi v trenutku, ko se zaveš, da nas vsakdanje izkušnje učijo; da obilje besed ne odkriva resnice. Prej bi lahko rekli nasprotno.

No, saj vem, nekateri pametnejši ljudje bodo rekli, da o tem sploh ne kaže razmišljati, ker so čestitke ob Novem letu nekaj normalnega in več ali manj rutinska stvar, ki se ponavlja iz leta v leto, hkrati pa jo je treba kot tako tudi sprejeti. Problem je samo v tem, ker mene ne zanima, če je neka stvar rutinska ali ne, ampak predvsem to, če je resnična. Kljub temu pa se mi včasih zazdi, da je takšno prizadevanje jalov posel, kajti ljudje smo se pravzaprav že navadili živeti z lepo serviranimi lažmi. Ali ni morda potem bolje, da se človek ne ukvarja s pretiranim razmišljanjem in se raje potruditi preživeti tisto silvestrsko noč kar najlepše, bleščede in enkratno? Kdove?

Skoda je le to, da pri takšni izbiri ostane majcena lepota napakica. Ko se namreč zbudiš z rahlim mačkom po preveseli noči, ugotoviš, da se ura ni ustavila ob polnoči in da napovedovalka na TV ne nosi več večerne obleke. Čez par dni vidiš tudi to, da so ukinili vse novoletne razprodaje in da včerajšnji časopisi z zlatimi čestitkami gnijejo na smetišču.

In kaj ti po vsem tem še ostane?

Na to vprašanje si bo znal vsakdo sam najbolje odgovoriti, jaz vam povem le to, da verjamem v čestitke, ki ne zbledijo v jutru prvega januarja in da so ljudje, ki želijo dobro človeku kadarkoli in ne samo za Novo leto.

Čisto na koncu ob robu teh vrstic sem v dvomih, kako naj vsem vam, ki berete te vrstice izrečem novoletno čestitko. Morda takole: Naj bo SREČNO 1983, hkrati pa upam, da boste doživeli med novoletnimi prazniki čimveč takih trenutkov, ko boste prijatelju, sodelavcu krepko segli v roko in mu s svojim pogledom povedali, da mislite s tistim »SREČNO« čisto zares. Če pa nekemu zares želite srečno in dobro življenje (ali če malo omejite te želje na kakšen praktični cilj, recimo — prijetne, zdrave odnose v delovnem okolju), potem bo za to potrebno tudi nekaj *n a r e d i t i*.

Oh, to pa je že iz neke druge, mnogo bolj pomembne zgodbe...
NA ZDRAVJE NOVEMU LETU, VAM PA PRIJETNO PRAZNOVANJE!

Rus Bojan

KAKO OBRAČUNAVATI URE PRI POPOLDANSKEM DEŽURSTVU V DRUGI IZMENI

Posamezne temeljne organizacije imajo uvedeno dežurstvo v popoldanski izmeni. Naloga dežurnega je, da skrbi za normalni potek proizvodnje in stori vse potrebno za odpravo morebitnih zastojev v obratovanju.

Ta reč je sama po sebi razumljiva in verjetno ekonomsko tudi opravičena, ker je drugače ne bi izvajali. Problem se pojavlja iz delovnega razmerja, ki obravnavajo delovni čas in počitek delavca.

Po navadi delavec, ki je dežurni v popoldanski izmeni pred tem opravi svoje normalno delo v prvi izmeni. Se pravi, da delavec dela 16 ur dnevno. Po zakonu o delovnih razmerjih je temeljna organizacija dolžna zagotoviti vsakemu delavcu najmanj 12-urni počitek med dvema delovnima dnevoma. To pomeni, da dežurni delavec ima pravico priti v službo naslednjega dne ob 10. uri dopoldan, z ozirom na to, da se druga izmena konča ob 22. uri.

V vsakem primeru, na ta dan delavec opravi 7—8 ur več kot bi moral glede na delovni koledar. Po 85. in 86. členu našega pravilnika o delovnih razmerjih v tem primeru ne gre za nadurno delo. Enako je po 79. in 80. členu zakona o delovnih razmerjih. Zakon dovoljuje prerazporeditev delovnega časa tako, da povprečna tedenska delovna obveza ne znaša več kot 42 ur.

Glede na zelo stroga zakonska določila in neekonomičnost nadurnega dela bi bilo potrebno te ure obravnavati kot »ure v dobro«, se pravi, da delavec lahko koristi po domače povedano »uro za uro«, nima pa plačanih nadur.

PRAVNA SLUŽBA

SAMO PREMAKNITEV DELOVNEGA ČASA JE PREMALO

Sedanji trenutek zaostrenih pogojev gospodarjenja nam prinaša veliko novega v naš vsak dan. Poleg velikega števila administrativnih ukrepov, ki segajo od prodaje bencina na bone pa do pologa za potovanje v tujino, se začne večja borba za produktivnost in smoterneje izkoriščanje energije vseh vrst. Slednji razlog je tudi vzrok za uvajanje spreminjanja delovnega časa delovnih organizacij. Ukrep se upira na prihranek električne energije, ki naj bi nastal s tem, da bi za uro ali dve naprej prestavljeni delovni čas postavil začetek dela v dnevno svetlobo, kar bi omogočilo manjšo porabo električne energije za razsvetljavo. V osnovi je treba ukrep pozdraviti, čeprav si kakšnega večjega prihranka ne moremo obetati, pa kljub temu vsak, še tako minimalen prihranek je pozitiven.

Slika o varčevanju pa je pravzaprav velikokrat drugačna, ko začnemo o njej poglobljeno razmišljati.

Večina pisarniških prostorov DSSS je tako lociranih, da je dnevna svetloba minimalna v vsakem primeru pa ne tolikšna, da bi bilo delo mogoče brez luči. Tako lahko ugotovimo, da samo premaknitev delovnega časa ne bo prinesla bistvenih prihrankov. S tem vzporedno bo treba iskati možnosti in sicer:

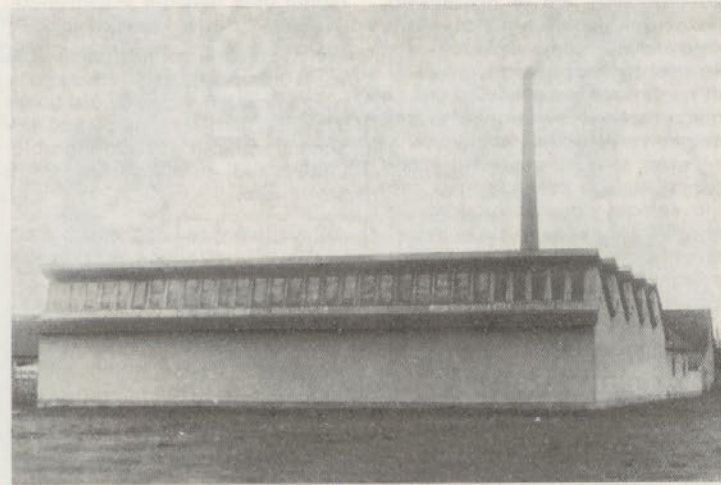

Ob dvovaljčniku v TOZD Gumarna

Delati takrat, ko je delo. Nič novega ne povem, če rečem, da določene službe nimajo zaradi narave dela stalno enake zaposlitve. Menim, da je ravno v tem velika rezerva prihranka električne energije, pa ne samo te. To lahko podkrepimo tudi z druge p'ati. Ker so močno omejene vse vrste energije, je bila tudi v naši DO imenovana komisija za pripravo predloga o načinu varčevanja z energijo. Med drugim je ta komisija tudi pripravila predlog sistema ogrevanja v DO. Izdelan je načrt, katerega se morajo pridrževati kurjači. Pravzaprav gre za to, da se ogrevanje stopnjuje s padanjem zunanje temperature. V nobenem primeru pa si ne bomo mogli več privoščiti takšnega udobja, kot minula leta. Treba se bo sprijazniti z dejstvom, da je treba varčevati. Zatekanje k dodatnemu ogrevanju z električnimi grelnimi telesi pa ne samo, da ruši stabilizacijska prizadevanja, temveč je tudi prepovedano in kaznivo. Torej sedaj nismo pripravljene delati v prostorih, ki so za stopinjo ali dve hladnejši kot smo bili vajeni. Kaj bomo storili, če nam zmanjka mazuta, ko bo pritisnil pravi mraz? Kaj še vedno nočemo razumeti, da bo treba začeti drugače? Pa čeprav nas bo zeblo!

Maks Menoni

Kdaj je nastal posnetek?

TEŽNJE ZA UREDITEV VHODA V DELOVNO ORGANIZACIJO V RAJŠPOVI UL. 13

Na lokaciji naše delovne organizacije v Rajšpovi ulici št. 13, to je za prostore večjega dela bivše delovne organizacije SIGME, imamo sedaj dva vhoda, od katerih je na enem uvedeno dežurstvo 24 ur, na drugem pa 8 ur dnevno. Poleg teh dveh vhodov pa se še uporablja prehod skozi vrata med skladiščem gotovih izdelkov in med prostori Orodjarne. Razpolagamo s podatki, da je na tem prostoru zaposlenih 61 delavcev TOZD Gumarna, 27 delavcev TOZD Komerciala, 129 delavcev TOZD Kovinska obdelava, 80 delavcev TOZD Orodjarna in 21 delavcev TOZD Vzdrževanje, kakor tudi okrog 100 delavcev delovne skupnosti. Iz tega izhaja, da pretežno uporablja ta dva vhoda in še dodatni prehod okrog 418 delavcev. Vhod na Vegovi ulici je namenjen za vse prihode na delo in odhode delavcev z dela.

Črna luknja, ki pa žal ni edina

Iz zgoraj navedenega izhaja ugotovitev, da imamo za ta prostor preveč vhodnih in izhodnih mest, kar nujno narekuje zmanjšanje takih mest in je zato tako stanje nevarno. Bivša delovna organizacija SIGMA je imela dve vhodni mesti, to je na Rajšpovi ulici 13 in na Vegovi ulici. Vrata na Rajšpovi ulici 13 je bila odprta predvsem zaradi prehoda na prostore sedanje temeljne organizacije SERVIS MOTORNIH VOZIL.

Že ob dogovarjanju o združitvi, posebej pa še ob fizični združitvi obeh prejšnjih delovnih organizacij SIGMA in TAP se kaže potreba po odprtju novega prehoda in namestitvi nove vratarnice na mestu med skladiščem gotovih izdelkov in prostori Orodjarne. Zamisel rešitve prihodov in odhodov je v tem, da se naj odpre ta prehod, s tem pa bi se naj zaprli obe prejšnji vratarnici.

S tako rešitvijo se kažejo velike prednosti, saj je pričakovati, da se bo zaradi tega izboljšala delovna disciplina izhodov, slej ko prej pa se bo to pokazalo tudi na finančnem področju, saj bi glede na tako rešitev potrebovali enega varnostnika manj.

Poleg navedb prednosti glede teženj novega prehoda med dvema deloma delovne organizacije se poraja vprašanje, zakaj ne pristopimo k rešitvi in zakaj s tem odlašamo že več kot sedem let, ker je kot na dlani, da do otvoritve tega vhoda mora priti. Do sedaj se je vedno zataknilo pri finančnih sredstvih, in rešitev tega primera prenašamo na naslednje, to je 1983. leto.

Zadnji resnejši poskus rešitve tega primera se je odvijal v mesecu avgustu tega leta, ko je

splošni sektor pripravil samoupravni sporazum o združitvi sredstev za premestitev vratarnice. Ta predlog je obravnaval poslovni odbor delovne organizacije, kateri ga je dal v potrditev delavskemu svetu temeljnih organizacij GUMARNA, KOVINSKA OBDELAVA, KOMERCIALA, ORODJARNA in VZDRŽEVANJE, to je delavskim svetom, katerih delavci delajo na tem prostoru. Po tem času so bili spremenjeni predpisi, ki urejajo investicije, zato smo bili primorani odstopiti od te izvedbe še preden so posamezni delavski sveti sprejeli sklep o sprejemu tega samoupravnega sporazuma. Predračunska vrednost je bila 492.953.— din. Zajemala pa je nakup in postavitev vratarnice z ustrežno elektro in telefonsko napeljavo ter napeljavo ogrevanja, nabavo in postavitev novih vrat, obnovo ograje skladišča orodjarskih jekel in postavitev dela nove ograje, ki bo ločila parkirišče od ostalega dela delovne organizacije.

Kakor je že navedeno, je rešitev prenešana na naslednje leto in to investicijo tudi vnašamo v plan investicij v upanju, da bomo v prihodnjem letu imeli več poslovne sreče in navedeno problematiko tudi uredili, tako kot je zamišljena.

Zavedamo se, da bo v bodočnosti tudi potrebno vložiti veliko vztrajnosti, da bomo dosegli izvajanje plana infrastrukture za industrijsko cono I, s čimer pa bomo tudi dosegli zaporo Rajšpove ulice in rešili veliko problematiko, ki jo ustvarja prehod javne ceste skozi našo delovno organizacijo.

Alojz Šalamun

DIMNIK V DO AGIS SMO »OPASALI« Z DODATNIMI VEZNI MI OBROČI

Pri pregledu dimnika je bilo ugotovljeno, da so kot posledico temperaturnih razlik nastale na določenih mestih nevarne razpoke. Pa tudi lestev v notranjosti dimnika ni bila več varna saj so jo močno nagrizli agresivni plini, ki se nahajajo v dimu. Zato je bilo potrebno namestiti na zunanji strani dimnika novo lestev, celotni dimnik pa obdati z dodatnimi varnostnimi vezmi. Naš dimnik je visok 35 metrov in ne predstavlja delavcem samostojnega obrtnika Milčič Veljkota iz Srbije nobene ovire. V poletnih mesecih letošnjega leta so opravili isti delavci podobna remonta dela na najvišjem zidanem

dimniku na Balkanu katerega lastnik je TGA Kidričevo. Le nekaj dni sta potrebovala dva delavca in dimnik bo zopet lahko ključoval nekaj let časa in služil svojem namenu. Res pa je tudi, da bodo s časom morali biti remontni posegi vedno pogostejši. Čez kakšni dve leti na primer ga bo potrebno od zgoraj nekaj metrov porušiti in obnoviti. Čas pač opravi svoje.

In ko smo opazovali te delavce pri svojem delu, smo lahko ugotovili, da jim je ta poklic v pravo veselje. Delo je delo. Pravi človek na pravem mestu. Pa ni težav.

Maks Menoni

Nevsakdanji prizor

Jesenski in zimski vremenski pogoji so zavrtni sovražniki varne vožnje

ČE JE MEGLA, bomo

- zmanjšali hitrost vožnje
- prižgali tudi podnevi luči
- bolj pazili na prometne znake
- Ne bomo pa prehiteli in ne ustavljali na cesti, če to ni nujno

KADAR JE POLEDICA, bomo

- vozili z gumami, izdelanimi za take razmere
- pazili na večjo varnostno razdaljo in na prehode
- vozili s hitrostjo, s katero zanesljivo pravočasno ustavimo vozilo v primeru presenečenja
- zavirali z enakomerno pojemajočo hitrostjo s postopnim prestavljanjem ročice v nižje prestave
- Ne bomo pa prehiteli, če ni nujno, zavirali sunkovito in nena doma spreminjali smeri vožnje

V SNEGU bomo

- opremili vozilo z zimskimi gumami ali z verigami
- pogosteje upravljali vozilo pri vožnje s prestavami
- ravnali previdno z zavorami, krmilom in uplinjačem
- Ne bomo pa vozili prehitro in ne tvegali pri prehitovanju

ČE DEŽUJE, bomo

- zmanjšala hitrost vožnje
- vključili brisalce za vetrobranska stekla
- povečali varnostno razdaljo
- v nalivu prižgali luči tudi podnevi
- obzirni do pešcev, kolesarjev in mopedistov.
- Ne bomo pa po nepotrebnem prehitro vozili in ne prehiteli

SVP

Inovator leta

Letos je najvišje priznanje, ki ga podeljujemo v DO inovatorjem to je plaketo INOVATOR LETA v DO AGIS prejel Srečko HALADEA. Prepričan sem, da ni delavca, ki ga ne bi poznal, saj že dve in pol desetletji dela v istem oddelku.

Brez dvoma lahko zagotovimo, da je Srečko dobesedno vrstel v delo in razvoj stiskalnic. In to so tudi glavni vzroki za visoko število inventivnih predlogov, ki jih je s področja stiskalnic predlagal.

— Kaj je tisto kar vas vspodbuja k inovatorstvu?

Če človek razmišlja, da noben izdelek ni tako popoln, da se ga ne bi dalo še izboljšati — spremeniti potem v istem mahu razmišlja kako to stvar spremeniti. Prepričan sem, da bi bil gospodarski položaj naše delovne organizacije in gospodarstva nasploh povsem drugačen — boljši, če bi vsak pri svojem delu razmišljal kako bi lahko delo opravil hitreje z manj stroški. Saj ugotavljamo, da so prav stroški tisti element, ki nam hudo bremenijo dohodek. Zavedati se moramo, da mi vsak pri svojem delu najbolj poznamo vse probleme, ki v zvezi z našim delom nastajajo.

Maks Menoni

Informiranju v OZD dati več poudarka

Na pobudo Odbora republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije za obveščanje in politično propagando je bil 10. in 11. decembra v Mariboru organiziran razgovor vseh, ki se v OZD poklicno ali nepoklicno ukvarjajo z organiziranjem informiranja torej tudi s sindikalnimi funkcionarji. Iz naše DO so se poleg organizatorja obveščanja seminarja udeležili predsedniki OO sindikata po TOZD in DSSS ter IO konference sindikata DO.

Danes lahko ugotovimo, da so takšne oblike posvetov zelo zanimivi in koristni, saj se na enem samem mestu sreča veliko izkušenj. Izkušnje pa so tisti element, ki nam manjka.

Posveta se je udeležil med drugimi tudi Marjan Orožen, predsednik slovenskih sindikatov, ki je govoril o aktualnih nalogah sindikata v OZD in vlogi informiranja pri tem.

Podrobneje bomo o tem srečanju poročali v januarski številki našega glasila.

Maks Menoni

Naši praktikanti

Samo Korpar, dijak 3. letnika gimnazije v Ptujju. Ne samo da je odličan dijak, tudi v športu ne zaostaja. Že več časa se aktivno ukvarja z roketometom. Nobenih težav ni pri povezovanju učenja s športom, nasprotno celo pogojeno je eno z drugim. Za zdaj razmišlja o študiju matematike sicer pa pravi, da bo čas prinesel svoje.

Nataša Pulko, dijakinja 3. letnika gimnazije v Ptujju. Študij ji vsaj za zdaj ne dela težav, tako da ni pomislekov, da ne bi končala gimnazije. Prvo vprašanje se pojavi ko začne razmišljati kako bo, ko se bo morala odločiti, kje bo nadaljevala. Želja je, študij jezikov. Kakšne pa bodo možnosti pa je za zdaj še vprašanje.

Kako doživljaš delovno prakso?

»Čeprav sem pri vas le kratek čas sem se že zivil v ritem življenja ki ga narekuje proizvodnja. Delam v TOZD Kovinska obdelava in sicer se selim iz oddelka v oddelek kar se mi zdi čisto prav. Želel bi spoznati čimveč proizvodnega procesa. Mislim, da bi se moral vsak študent ne glede na smer študija seznaniti s proizvodnimi težavami. To pomeni, da bi čas prakse lahko bil daljši. Predmet STM mi sicer daje osnove teoretičnega znanja samoupravljanja vendar pa je doživljanje tega na mestu samem kjer to samoupravljanje živi čisto kaj drugega. Tu lahko globlje spoznaš vsebino samoupravljanja. Moji prvi vtisi o sredini kjer opravljam prakso so pozitivni. Vsak po svoje vloga svoje moči v izpolnjevanje nalog.

Kakšni so tvoji prvi vtisi, ki jih ustvarila na delovni praksi v naši delovni organizaciji?

»Na redni praksi sem šele nekaj dni tako, da si dokončnega vtisa še nisem ustvarila. Res pa je, da je v TOZD Kovinska obdelava kjer opravljam prakso delovno vzdušje. V glavnem, to kar doživljam sedaj pri vas sem si tudi predstavljala že prej. V šoli pri predmetu STM nas teoretično seznanijo s vsebino samoupravljanja in vseh vspešnih težavah tako, da sedaj osvojeno teorijo samo dopolnjujem s spoznanji iz prakse. Menim, da praktikanti v dneh prakse pridobimo določeno znanje o delovanju TOZD v praksi. To znanje je tem bogatejše čim več se praktikant seli iz ene delovne sredine v drugo.

Mogoče sem se preveč bala kako bom v DO sprejeta. Sedaj lahko samo ugotovim, da je bil vsak strah odveč. Lepo se počutim. Upam, da bodo tudi sodelavci zadovoljni z mojim delom.

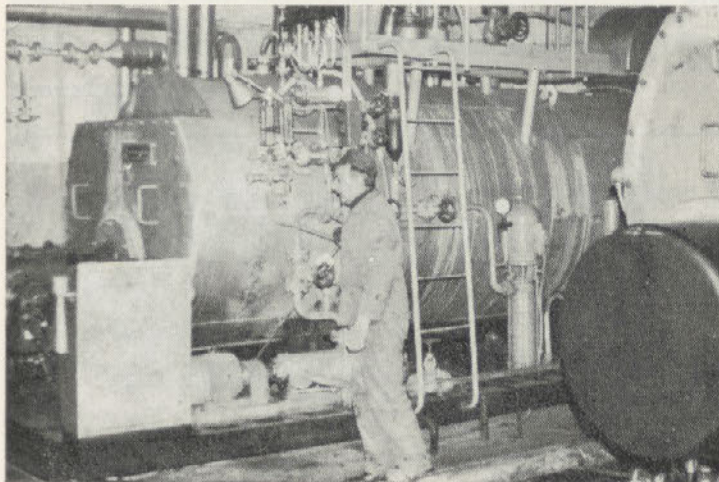
Kaj pričakuješ od Novega leta? Novo leto, pa kaj? Upam, da bo vsaj tako kot je sedaj. Vam vsem pa želim veliko delovnih uspehov.

Maks Menoni

Nekaj dni sem sele tu pa tamo trdim, da me spremlja občutek, kot, da sem tu že dolgo. Lepo sem bil sprejet, čeprav me je bilo malo strah, kako bo. Prepričan sem, da bom v bodoče lahko bolj cenil delavce in njihovo delo za strojem.

Bo dovolj mazuta?

INVESTICIJE V LETU 1983

Splošno zmanjšanje investicijskih naložb v republiki, ki jih zasledujemo v zadnjih letih, se enako, če ne še močneje odraža tudi pri investicijah v naši delovni organizaciji.

Naložbena sposobnost DO se je v letu 1981 tako znižala, da smo v tekočem letu komaj uspeli zaključiti tiste programe, ki so bili zasnovani že v letu 1980 oz. 1981, pri obnovi osnovnih sredstev pa smo vlagali le v posamezno strojno opremo manjših vrednosti.

Restriktivni ukrepi investicijske politike, predvsem težnja k spremembi neugodne strukture virov financiranja, so nas pri naših programih praktično omejili le na koriščenje lastnih in združenih sredstev, kar nas vspodbuja, da v bodoče v naših razvojnih planih posvetimo večjo pozornost programom, ki ustrezajo kriterijem prestrukturiranja gospodarstva ter so izvozno usmerjeni. Le pri takšni usmeritvi lahko pričakujemo širšo podporo naših investicijskih namer ter s tem večjo možnost za realizacijo. Realno pa bi morali upoštevati tudi naše uvozne možnosti, saj še tako dobro zastavljen program, ki pa zahteva previsoka vlaganja v uvoženo opremo in tehnologijo v trenutnih razmerah nismo sposobni realizirati. Efekte takih vlaganj ter izkoriščenost osnovnih sredstev bi v teh primerih morali posebej ugotavljati.

V leto 1983 stopamo sicer z visokimi obveznostmi iz naslova vlaganj v preteklih letih ter s posledicami premajhnih vlaganj v obratna sredstva, vendar vsaj brez prenosa večjih nedokončanih vlaganj v novo plansko obdobje.

V prihodnjem letu bomo namene vlaganj morali uskladiti z investicijsko politiko, ki jo narekujejo že sprejeti ukrepi gospodarske stabilizacije ter tudi tisti ukrepi, ki bodo do konca leta še sprejeti in posredno ali neposredno zadevajo investicije. Sam obseg vlaganj je odvisen od poslovanja DO v letu 1982. Po prvih ocenah bo mogoče delež lastne udeležbe za vlaganja črpati le iz amortizacijskih sredstev. Mimo prioritarnih programov, za katere bo tehnološki program, investicijska dokumentacija, ter viri vlaganj pravočasno pripravljene, bomo tako lahko realizirali le tista vlaganja, ki pogojujejo realizacijo zastavljenega proizvodnega načrta. Pri slednjem je mišljena predvsem vzročnost med proizvodnim planom, planom osvajanja ter investicijami za pokrivanje manjka kapacitet.

Pri vseh odločitvah pa moramo na koncu upoštevati še način zagotavljanja potrebnih sredstev, ki nas obvezuje, da pri planiranju večjih vlaganj v proizvodne kapacitete upoštevamo možnost fazne izvedbe. Največja teža odločitve je na pravilnem tehnološkem dograjevanju v posameznih tehnoloških fazah, ki predstavljajo ozka grla.

Brez takšnega pristopa je mogoče, da kljub ustreznemu oblikovanju podlagam ne bomo uspeli realizirati zastavljenih dolgoročnejših ciljev.

Majda Petrovič

JE DANES ŽIVETI TEŽKO

Oko v mestu.

Živeti je danes težko, vsi, tudi mi... pas zategujemo. Početi drugo ne vemo vsi, tudi mi... sklenemo, v mesto pojdemo.

V mesto pridemo kaj vidimo človek, človeka...

ljudje, hodijo peš kot, da avtomobilov ni, ki peljali bi ljudi.

Avto... Avtomobili... Avtomobili, koliko jih stoji. Resnica je, goriva ni stabilizirani šoferji... ne samo vi, vsi, tudi mi...

Kokol Marjan

Iz obrata družbene prehrane

Obrat družbene prehrane trenutno tarejo največje težave z dobavo prehranbenih artiklov. Na prvem mestu je predvsem dobava svežega mesa. Cena svežemu mesu je večja kakor za normalnega potrošnika. ODP plačuje meso po ekonomskih cenah, kar je za 65 din po kg dražje od cene, ki jo plača potrošnik sam v mesnici. Potrošniku to razliko krije občina iz posebnega sklada.

Od prvega decembra 1982 ODP ni več upravičen nabavljati suhomesnatih izdelkov po grosistični ceni, ampak samo po maloprodajni, kar znaša za nas avtomatično 17,80 % povečanje cen. Tako je Obrat primoran dvigniti ceno malice.

Marsikdo primerja našo malico s posameznimi gostinskimi lokali, vendar pa ne primerja, kaj vse je še prisotno pri ceni malice DO AGIS, zato naj navedem nekaj elementov, ki močno vplivajo na ceno malice.

- Količinsko in kvaliteto je v povprečju malica dobra.
- V gostinstvu imajo 10 vrst malic dnevno, ampak vsaka ima drugo ceno. Boljša je dražja in zato moramo pri nas gledati povprečje.
- Dve delilni mesti BREG in FORMIN.
- Dve delilni, ki razdelujeta malico na delilnih mestih, ki prodajata pijače, cigarete in ostalo blago.
- Prevozi na delilna mesta.
- Nočna kuha malice za cca 40 do 50 delavcev.
- Obrat se vzdržuje kot ekonomska enota.
- Prevelika poraba kruha. Po normativu smo opravičeni dnevno nabaviti cca 315 kg kruha, nabavimo pa ga v povprečju 423 kg. Po izračunu je to 108 kg kruha več, kakor je normativ in če to pomnožimo je to dnevno 2.848,40 din krat 266 delovnih dni znaša preveč porabljeni kruh 784.274 din letno.

Če gledamo navedene podatke se ne smemo čuditi, zakaj je naša malica dražja kot drugod, saj nam je znano, da v gostinstvu dobimo samo en kos kruha, vsak naslednji pa stane 4.00 din. Prav iz tega vidika bi se morali delavci DO AGIS bolj humano obnašati do kruha in ga ne uničevati po nepotrebnem. Lahko bi mirno rekli, da je to že nekakšna objestnost, ko gledaš po tasah velike količine kruha, ki je ostal nepojeden. ODP vedno opozarja koristnike malice, da si naj vzamejo toliko kruha, da ga bodo lahko pojedli. V pomije pride dnevno cca 30–40 kg kruha.

Malica je mnogokrat kritizirana s strani delavca, vendar doseči zadovoljstvo v 2000-članskem kolektivu je zelo težko. Delavci obrata družbene prehrane se trudimo, da bi bile malice čim boljše in okusnejše, istočasno pa se sprašujemo, ali imajo delavci ki kritizirajo našo malico doma res same izbrane jedi. Mislimo, da pri teh vrtoglavih cenah ni ravno tako.

V novem letu moramo pričakovati, da se bo cena malice dvignila in to tudi lastna udeležba.

Zavod za zdravstveno varstvo Maribor nam redno pregleduje in kontrolira malico. Ocene so bile zadovoljive.

V novem letu 1983 želi kolektiv ODP delavcem DO AGIS mnogo delovnih uspehov.

Dober tek!

Vodja ODP: Branko Pintarič

SVEČANA POČASTITEV 29. NOVEMBRA

V petek, 26. novembra je komisija za kulturno dejavnost v DO AGIS pripravila prisrčno proslavo, v kateri so sodelovali učenci OŠ Tone Žnidarič pod vodstvom Frančke Čokl. Pomen praznika je v kratkih besedah podal predsednik konference sindikata Franc Mertelj. Podeljene so bile značke in priznanja inovatorjem ter plaketa INOVATORJA LETA v DO AGIS, ki jo je zaslužen prejel Srečko HALADEJA iz TOZD Avtooprema.

Tokrat lahko z zadovoljstvom ugotovimo, da je proslava v celoti uspela. Tudi s strani udeležbe. Smo vendarle začeli dojemati, da proslave niso same sebi v namen.

Maks Menoni

»OBISK IZ DANSKE«

Skupina študentov zgodovine iz Danske se je podala na strokovno ekskurzijo v daljnjo Indijo. Naključje je hotelo, da se jim je avtobus pokvaril prav pri nas (po zunanjem videzu avtobusa to niti ni čudno). Po več kot mesecu dni jim je uspelo avtobus popraviti. Vprašanje je le za koliko kilometrov? Do Indije je namreč še dobrih 10 000 kilometrov. Mladi, pa že tako korajžni.

Maks Menoni

Naši upokojenci

Morda tudi pomanjkanje bencina pogojuje, da obiskujem le tiste naše upokojenke, ki so dosegljivi peš. To ima gotovo negativne posledice, ker pač ne po svoji krivdi izpuščam upokojenke, ki kje daleč od mesta preživljajo jesen življenja. Mislim pa, da je upokojenecem, ki živijo v samem mestu še veliko težje. Pokojnine so skromne, kupiti pa je potrebno sleherni malenkost tudi tisto, ki si jo upokojenki na deželi lahko na vrtovih pridelajo. Mnogi, ki žive sicer v velikih, prostornih, temačnih in vlažnih stanovanjih so prepričani, da je več zdravja tam daleč v stran od betona in mestnega hrupa. Toda vsem ni dano, da bi uživali sveži zrak na deželi. Veliko jih je ujetih med debelimi zidovi vsak s svojo življenjsko usodo.

Cilka pred leti ...

Ena teh je tudi naša upokojenka Cilka Kolar, ki preživlja svoj zaslužen pokoj v dokaj velikem stanovanju v starem delu Ptuja. »Ja, stanovanje je res veliko, toda kot sami vidite potrebno je renoviranja,« je z rahlim nezaupanjem rekla in pokazala proti oknu. Že površen pogled je bil dovolj, da sem se prepričal, da so okna resnično dotrajala in, da bi jih bilo potrebno že zdavnaj zamenjati.

»Ne spomnim se več, kolikokrat smo že opozarjali Stanovanjsko podjetje. Pa nič!« In prav ta okna so tudi vzrok da porabimo veliko

... in danes

več kurjave, kot bi je sicer. In tako s strahom pričakujemo zimo, ki pa bo po napovedi meteorologov ostra. Drugače pa pravi, da je zadovoljna. Predvsem je ohranila skromnost, ki je je vajena že iz mladosti. Še danes pravi, da ne more razumeti solz, ki jih je točila, ko je prejela prvo plačo. Bila je skromna. Toda bila je njena. To je bilo 1957. leta ko se je zaposlila v IKLIPU. Čeprav pravi, da jo vežejo na delo lepi spomini, ne more zanikati, da je bilo hudo.

Delo je bilo težaško in izpostavljeno škodljivim vplivom. Eden teh — mraz je tudi njo prisilil, do invalidske upokojitve 1969. leta.

Kot sem že omenil ima zelo skromno pokojnino. Da pa uspeva dohitevati življenjske stroške ima v oskrbi otroke. Tu sta tudi, kot je pač navada za babice, tudi dve vnukinji tako, da je okrog nje vedno otroški živžav. Otroci so njena radost in življenje in pravi, da se najbolj boji trenutka, ko ne bo mogla več imeti v varstvu otrok. »Takrat bom tudi umrla«, je s solzami v očeh zardila Cilka.

Jaz ji verjamem, kajti videl sem, da so resnično navezani

drug na drugega. Zdravje ji sicer bolj rado nagaja toda do sedaj ji je uspelo premagovati tudi to. Kot drugi upokojenki se tudi Cilka rada odzove vabilu IO konference sindikata na tradicionalno srečanje Agisovih upokojenec. To je srečanje starih prijateljev in dokler ji bo zdravje dopuščalo bo rada prišla.

Prosila me je naj vsem delavcem Agisa prenesem najlepše želje ob Novem letu in še veliko delovnih uspehov.

Upokojenecem pa želi predvsem še veliko zdravih in vedrih let.

M. Menoni

Srečanje z delavci Prvomajske

Sodelovanje med Prvomajsko in Agisom je dolgo. V DO Agis je skoraj osemdeset odstotkov strojev izdelanih v Prvomajski. Tako sodelovanje se izraža v prodaji, odnosno nabavi strojev in popravilu le-teh. Za slednje se TOZD Vzdrževanje obrača na TOZD Remont alatnih strojeva v Prvomajski. V današnjem času stabilizacije je sodelovanje na vzdrževanju strojev še izrazitejše. Novi stroji so predragi, zato se posveča vedno večja skrb vzdrževanju in popravilu starih strojev. Dolgoletno poslovno sodelovanje je letos dobilo novo obliko, preraslo je v športno srečanje in zблиževanje delavcev teh dveh delovnih organizacij.

V soboto, 23. oktobra so delavci TOZD Remont alatnih strojeva iz Prvomajske vrnili obisk delavcem TOZD Vzdrževanje. Vzdrževalci smo gostom pripravili pristrčen sprejem. Razkazovali smo jim proizvodne prostore. Za tem smo jim omogočili obisk vinske kleti v »Slovenskih goricah«. Po obisku kleti smo odigrali prijateljsko nogometno tekmo, ki se je končala z neodločenim izidom 5 : 5.

Gostom smo tudi priredili kosilo v ODP Agisa. Srečanje je ves čas potekalo v toplem prijateljskem vzdušju. Takšno je bilo tudi slovo.

Vsi smo si bili edini, da so naša srečanja naš prispevek k utrjevanju enotnosti bratstva in prijateljstva med narodi Jugoslavije. Le enoten narod more trdno in dobro gospodariti.

Direktor TOZD Vzdrževanje
Egon Zorec, ing.

Delavci Prvomajske pred vhom v našo delovno organizacijo

Skupni spominski posnetek na igrišču kjer so se odvijala športna srečanja

Poročilo o izvedenih disciplinskih postopkih v DO

Na podlagi dopisa vodstva splošnega sektorja z dne 15. 11. 1982 in na podlagi pobude UNZ Maribor glede izboljšanja delovne discipline, dajemo koordinacijskemu odboru naslednje poročilo:

Pravna služba je v letošnjem letu sprejela 259 zahtev za uvedbo disciplinskega postopka. Če primerjamo število prijav z leti 1980 in 1981, lahko ugotovimo, da bo glede na to da je pred nami še celi mesec število prijav narastlo, pa ne bo preseгло lanskega števila prijav.

Število prijav je po TOZD in DSSS naslednje:

	1980	1981	1982 (11 mes.)
TOZD Avtooprema TAP	176	65	109
TOZD Gumarna	77	67	33
TOZD Kovinska obdelava	35	34	23
TOZD Servisi motornih vozil	13	37	17
TOZD Orodjarna	18	19	27
TOZD Vzdrževanje	16	24	9
TOZD Precizna mehanika	4	1	1
TOZD Komerčiala	3	9	2
TOZD Velika oprema	46	66	14
TOZD Vzmetarna	—	5	8
Delovna skupnost skupnih služb	25	39	16
Skupaj:	418	369	259

Število prijav se je v primerjavi s prejšnjimi leti zmanjšalo, vendar pa to zmanjšanje po našem mnenju ne gre v prid delovni disciplini oz. njenemu izboljšanju, saj smo vsakodnevno priča govoricam o zelo slabi delovni disciplini.

Pravna služba je v letošnjem letu pripravila 18 obravnjav disciplinske komisije, na kateri je le-ta izrekla 190 vzgojnih disciplinskih ukrepov. Lahko ugotovimo, da ti vzgojni ukrepi niso dosegli svojega namena, saj niso vplivali v pozitivnem smislu na delavce-kršitelje, pravtako pa niso preventivno vplivali niti na ostale delavce delovne organizacije. To lahko podkrepimo z dejstvom, da je število povratnikov kar precejšnje.

Primerjava izrečenih ukrepov po letih:

	1980	1981	1982 (11 mes.)
— opomin	52	63	53
— javni opomin	86	73	63
— denarna kazen	26	19	1
— prenehanje delovnega razmerja	25	11	16
— pogojno prenehanje del. razmerja	25	41	21
— razporeditev na druga dela	11	4	1
Skupaj:	251	211	190

Zoper izrečene disciplinske ukrepe je bilo v letu 1981 vloženi 10 zahtev za varstvo pravic, in sicer 3 so vložili predlagatelji, 7 pa so jih vložili odgovorni delavci. Izid postopka je bil sledeči: v 6. primerih je bil sklep oz. odločitev disciplinske komisije spremenjena, nespremenjena je odločitev ostala v 4. primerih. V letu 1982 je bilo zoper izrečene disciplinske ukrepe vloženi 5 zahtev za varstvo pravic, katere so vložili odgovorni delavci, pri čemer je bilo ugodno rešeno za odgovornega delavca samo 1 zahteva.

Obrezovanje gumi izdelkov

Zoper vodje posameznih organizacijskih enot je bilo v letu 1981 vloženi 23 zahtev za uvedbo disciplinskega postopka, od tega je bil ukrep izrečen v 16 primerih, v ostalih se ukrep ni izrekel oz. je bil postopek ustavljen. V letu 1982 je bilo zoper vodje posameznih organizacijskih enot vloženo 18 zahtev za uvedbo postopka, od tega je postopek končan v 11 primerih — 9 je izrečenih ukrepov, v 2 primerih komisija ukrepa ni izrekla.

Pri delu disciplinske komisije pa se pravna služba srečuje z različnimi problemi, od vročanja vabil in predlogov do udeležbe na obravnavi komisije tako odgovornih delavcev, kakor tudi vabljenih oseb.

Če se ustavimo pri prvem problemu, to je pri vročanju. Najprej so se vabila s predlogi za javno obravnavo vročali osebno z vročilnico v DO. Ker se je dogajalo, da vročilnic kljub temu, da smo vabila predali v temeljne organizacije teden dni pred razpisano obrav-

Sekanje surovca v TOZD Gumarna

navo, nismo dobili pravočasno, smo večkrat morali preložiti določene zadeve in jih obravnavati na eni naslednjih sej. Prešli smo na vročanje preko pošte, kjer pa smo naleteli skoraj na iste probleme. Zgodi se namreč tudi, da naslovnik prispele pošiljke noče dvigniti na pošti, in po poteku določenega roka je vrnjena pošiljatelj — obravnavo je zato potrebno preložiti.

Omenili smo tudi udeležbo na razpravah disciplinske komisije, pri tem mislimo na udeležbo odgovornih delavcev, kakor tudi vabljenih oseb. Lahko rečemo, da se samo približno 50 % delavcev kršiteljev obravnave udeležijo, vendar menimo, da je bolj problematična udeležba vabljenih oseb, zlasti predsednikov osnovnih organizacij sindikata. Velikokrat bi bilo disciplinski komisiji lažje odločiti o ukrepu, če bi na seji bil prisoten predsednik sindikata in podal določeno mnenje o delavcu-kršitelju, ali pa vsaj posredoval pismeno mnenje. Zgodilo se je namreč, da je predsednik sindikata prišel na obravnavo, vendar pa je prišel brez mnenja, ker v temeljni organizaciji niso zadeve obravnavali. Udeležba takšnega predstavnika sindikata res ni bila potrebna. Tudi predlagatelji postopka se v glavnem ne udeležujejo sej disciplinske komisije, ko pa je govora o disciplini oz. bolje rečeno o nedisciplini, pa je zato odgovorna disciplinska komisija češ, da izreka premisle ukrepe. Pri tem je treba povedati, da komisija dela po pravilniku o delovnih razmerjih, in da za prekrške kot so samovoljno zapuščanje dela, in ali dva neopravičena izostanka z dela, kateri prevladujejo, ne more izreči najhujšega ukrepa. Redkeje se kot kršitev pojavlja vinjenost na delu, neopravičena odklonitev izvršitve delovnih nalog, tatvine, ipd. Menimo, da se lahko krivda za takšno stanje na področju discipline deli, tako na delavce same, kakor tudi na predpostavljene. Res je, da se nekateri obnašajo neodgovorno ko zapustijo svoje delo in oddidejo v Konzum, bodisi kam drugam izven delovne organizacije brez dovolilnice. Še bolj neodgovorno pa je, da predpostavljeni največkrat pod krivdo službene propustnice samovoljno zapuščajo delovno organizacijo in del delovnega časa porabijo za privatne zadeve. Kako naj potem predpostavljeni zahteva red in disciplino od podrejenega, če je sam nediscipliniran. Predpostavljeni ima moč, delavca lahko da na disciplinsko in bo takšna prijava tudi sigurno priromala do disciplinske komisije. Če bo podrejeni oz. skupina podrejenih predlagala uvedbo postopka, pa je vprašanje, kje bo takšna prijava pristala. Menimo, da je v prvi vrsti potrebno zaostri odgovornost predpostavljenih, kajti šele takrat, ko bodo vsi predpostavljeni disciplinirani, bodo lahko zahtevali disciplino od podrejenih.

V 88 primerih je disciplinska komisija poleg izreka vzgojnega ukrepa kršitelju naložila tudi vrnitev materialne škode v pavšalnem znesku. Poleg tega je bilo ločeno od disciplinskega postopka izvedeno 53 postopkov za vrnitev materialne škode po pavšalni odškodnini.

Alojz Šalamun, dipl. pravnik

Iz prakse sodišč združenega dela

Tokrat pod to rubriko objavljamo odločbo sodišča združenega dela SR Slovenije objavljeno z Zbirki odločb sodišč združenega dela — IV. knjiga. Članek je aktualen, ker se nanaša na urejanje premoženjskih sporov, ki nastanejo ob izločitvi temeljne organizacije iz DO.

Pri urejanju premoženjskih sporov, ki nastanejo ob izločitvi temeljne organizacije iz delovne organizacije, je dovoljen postopek pred sodiščem le pod pogoji, ki so določeni v 3. odstavku 341. člena zakona o združenem delu. (Sklep Sodišča združenega dela SR Slovenije, Sp 1238/81 z dne 4. septembra 1981).

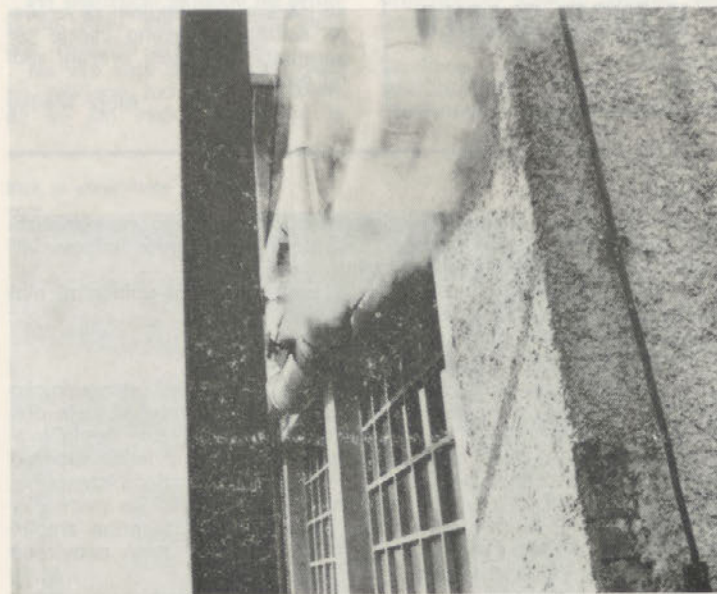
Delavci temeljne organizacije, ki se je izločila iz delovne organizacije, so pred sodiščem združenega dela vložili predlog z zahtevkom, naj sodišče reši spor med njo in ostalimi temeljnimi organizacijami o ureditvi medsebojnih pravic in obveznosti, ki so nastale do izločitve. Sodišče je ugotovilo, da ni pogojev za sodno varstvo. Udeleženci so se odločili, da bodo uredili medsebojne pravice in obveznosti s samoupravnim sporazumom, ki ga bodo sprejeli z referendumom. Referendum ni uspel v eni od temeljnih organizacij. Glede na zakonsko določila, ki veljajo za referendum, sodišče smatra, da ni mogoče s sodno odločbo nadomestiti odločitve delavcev na referendumu. Na pritožbo predlagateljice je pritožbeno sodišče izpodbijano odločbo potrdilo iz naslednjih razlogov.

Člen 341. zakona o združenem delu določa, kakšen je postopek za urejanje medsebojnih pravic in obveznosti v primeru, ko je v teku postopek za izločitev temeljne organizacije iz sestava delovne organizacije. To vprašanje se ureja s sporazumom med temeljnimi organizacijami, če pa sporazum ni mogoč, lahko rešijo spor v postopku pred arbitražo in šele če odločba arbitraže h skladu s sporazumom o njeni ustanovitvi

ni izvršilni naslov, lahko sprožijo delavci temeljne organizacije, ki z njo niso zadovoljni, spor pred sodiščem združenega dela. Glede na tako zakonsko določilo bi sodišče lahko odločilo o zahtevku ne glede na to, da so skušali delavci temeljnih organizacij to vprašanje rešiti s samoupravnim sporazumom, ki naj bi bil sprejet z referendumom ter je stališče sodišča prve stopnje, da zaradi načina sprejemanja sporazuma ni mogoče s sodno odločbo nadomestiti volje delavcev, nepravilno. Če sodnega varstva v takem primeru ne bi bilo, bi se lahko zgodilo, da bi bila izločitev temeljne organizacije kljub vsem izpolnjenim zakonskim pogojem onemogočena. Pritožbeno sodišče pa je odločitev sodišča prve stopnje potrdilo iz drugih razlogov. V samoupravnem sporazumu o združitvi temeljnih organizacij v delovno organizacijo udeležencev je urejen postopek pred arbitražo, ugotovljeno pa je bilo, da arbitraža ni bila ustanovljena. Ta okoliščina pa ne vpliva na obveznost, da se opravi postopek pred arbitražo, ki je procesna predpostavka za začetek spora pred sodiščem. Ker postopek pred arbitražo ni bil opravljen, je sodišče prve stopnje pravilno odločilo, ko je ugotovilo, da ni pogojev za sodno varstvo.

PRAVNA SLUŽBA

V času stabilizacijskih prizadevanj je tudi te pare, ki »greje« zrak, škoda

Novosti zakona o stanovanjskih razmerjih

Nekaj bistvenih novosti:

Dosledneje je razmejena stanovanjska pravica do stanovanja v družbeni lastnini od pravice do uporabe stanovanja. Imetnik pravice do uporabe stanovanja je tisti, ki uporablja stanovanje, na katerem ima kdo drug lastninsko pravico. Določbe zakona, ki veljajo za imetnika stanovanjske pravice in stanodajalca se smiselno uporabljajo tudi za lastnika stanovanja in imetnika pravice do uporabe. Za reševanje sporov iz stanovanjskih razmerij so pristojna sodišča združenega dela, za spore iz razmerja lastnik — imetnik pravice do uporabe pa redna sodišča.

Dosedanji zakon je določal obveznost stanodajalca, da oddaja stanovanja le na podlagi osnov in meril, določenih s splošnimi akti. Novi zakon povdarja, da se s samoupravnim aktom o dodelitvi stanovanja določajo osnove in merila za prednostni red. Zakon prepoveda za sprejem prednostnega vrstnega reda samoupravnemu splošnemu aktu, hkrati pa predpisuje roke, ki morajo biti za pritožbo podani s pravnim poukom. Lista se mora usklajevati z dejanskim stanjem, vsaj tako govori sodna praksa. Zato praksa tudi ugotavlja, da lista, ki bi veljala eno ali dve leti ni najbolj sprejemljiva, prav tako ne lista, ki bi nove kandidate pripisovala na konec že obstoječe liste. Prav tako pa še ostaja odprto vprašanje ali voditi prioriteto po vrsti stanovanj z ozirom na število družinskih članov. Tako bo verjetno še vedno ostalo v uporabi taka oblika prioritete liste, kot smo jo izdelovali do sedaj — izdelali smo jo takrat, ko je bilo znano stanovanje in znan tudi datum vseljivosti (vsaj približno) oz. za posojila znan skupni znesek in čas, kdaj bo možno sredstva koristiti. Zakonodajalec je tudi skrajšal rok za ugovore. V 15 dneh od objave prednostne liste oz. od sprejema odločbe je mogoč ugovor na pristojni organ stanodajalca. Ugovor lahko poda tisti, ki je z odločbo o dodelitvi stanovanja določen za imetnika stanovanjske pravice ter vsak, ki meni, da je kršen njegov interes in da po samoupravnem splošnem aktu lahko dobi stanovanje. V ugovoru zoper odločbo o dodelitvi ni mogoče napadati prednostne liste, kajti ta postane pravnomočna, ko so izčrpana vsa pravna sredstva za napad nanjo. Odločbe o dodelitvi stanovanja oz. posojila ni mogoče izvršiti, če je bil vložen predlog za odpravo odločbe pri sodišču združenega dela pritožba zadržati izvršitev).

Novost je tudi vprašanje nastanka stanovanjskega razmerja. Stanovanjsko razmerje je po dosedanji zakonodaji nastalo s sklenitvijo stanovanjske pogodbe s Samoupravno stanovanjsko skupnostjo na osnovi odločbe stanodajalca. Z uvedbo zakona pa nastane stanovanjsko razmerje z dnem, ko občan, ki je pridobil stanovanjsko pravico (na osnovi pravnomočne odločbe) prevzame stanovanje. Preden prevzame stanovanje mora vplačati sredstva lastne udeležbe in podpisati izjavo, da bo uporabljal stanovanje v družbeni lastnini v skladu s samoupravnimi splošnimi akti skupnosti stanovalcev. Seveda še hišna samouprava v vseh stanovanjskih hišah v družbeni lastnini ni zaživela oz. še skupnosti stanovalcev niso konstituirane, zato je določeno da v tem prehodnem obdobju prevzame imetnik stanovanjske pravice stanovanje od stanodajalca, izjavo pa skupnosti stanovalcev podpiše naknadno, ko je le-ta konstituirana.

S tem zakonom je natančno določeno, da je lastno udeležbo treba plačati pred vselitvijo, kajti do sedaj je bilo to vprašanje različno rešeno (obročno plačevanje, poračunavanje pri stanarini, začasna oprostitve plačila stanarine). Različna je bila tudi višina lastne udeležbe v določenih sredinah. Poenotenje osnov je na osnovi zakona opravi družbeni dogovor o skupnih osnovah za zagotavljanje in usklajevanje družbeno-ekonomskih odnosov na področju stanovanjskega gospodarstva. Glede plačila lastne udeležbe, o kateri je bilo že zadnjič govora, so se porajala vprašanja glede plačila lastne udeležbe pri preselitvah. Ali plačati lastno udeležbo od razlike valorizirane vrednosti med obema stanovanjema ali od vrednosti stanovanja, v katero se seli? Sodišča združenega dela so si pri tem enotna. Tudi tisti, ki se preseli v drugo stanovanje, zanj ustreznije, je dolžan plačati lastno udeležbo od novo pridobljenega stanovanja in sicer od celotne vrednosti tega stanovanja, če ni lastne udeležbe plačal že za prejšnje stanovanje. Kadar gre za novo stanovanje, potem se lastno udeležbo plačuje od nakupne vrednosti stanovanja, če pa je novo pridobljeno stanovanje že rabljeno, pa se določa lastna udeležba od revalorizirane vrednosti tega stanovanja.

Stanovanjsko razmerje še tudi po novem zakonu ostaja odvisno od delovne organizacije. Čeprav je ustavno sodišče opozorilo na določbo, po kateri stanovanjska pravica vezana na določeno delovno dobo delavca pri stanodajalcu, uveljavlja odvisnost delavca od konkretne organizacije in na določen način omejuje stanovanjsko pravico kot pravico iz dela. Zakonodajalec je vztrajal pri predlogu z namenom, da se preprečijo špekulacije v zvezi s stanovanji. Tako še nadalje veže odvisnost stanovanjske pravice od delovnega razmerja na 10 let delovne dobe kjerkoli v združenem delu in od tega najmanj 5 let v organizaciji — stanodajalcu, če je tako določeno v samoupravnem splošnem aktu stanodajalca.

(Nadaljevanje na 10. strani)

Ukrepi za izboljšanje delovne discipline

Koordinacijski odbor za SLO in DSZ je na svoji 4. redni seji obravnaval stanje na področju delovne discipline v naši delovni organizaciji. Stanje kakršno je sedaj na področju discipline nas ne pelje do tistih rezultatov, ki smo si jih začrtali v naših planskih nalogah in, ki bi morali pokazati določene rezultate. Glede na ugotovitev in iz razprav na sestankih koordinacijskega odbora za SLO in DSZ je prišlo do ugotovitve, da je disciplina v naši delovni organizaciji odraz nedoslednega izvajanja nalog predpostavljenih in delovna disciplina ustih. Vsled tega je bilo potrebno sprejeti ukrepe za zboljšanje tega stanja.

Ukrepi se nanašajo na naslednja področja:

1. Glede neposrednih vodij:
— preveriti kadrovske strukture z vidika sposobnosti delovnih nalog. V primeru ugotovitve nesposobnosti opraviti zamenjavo.

— dosledneje izvajati disciplinsko odgovornost predpostavljenih.

— organizacijski vodje so osebno odgovorni izvajati notranjo kontrolo delavcev v njihovih organizacijskih enotah, da bodo imeli stalen vpogled v disciplino, ki je osnovni pogoj za opravljanje delovnih nalog. V primeru ugotovitve nepravilnosti morajo ustrezno ukrepati (zlasti v primerih: zapuščenje delovnega mesta, zamujanje ali predčasni odhodi z dela, kršitve tehnološke discipline, prinašanje in uživanje alkohola na delovnih mestih, igranje kart in drugih zabavnih iger, uporaba delovnih sredstev in materiala v privatne namene in do dela. Eden od zelo važnih primerov je tudi neizvrševanje delovnih nalog, varstvo pri delu in požarna varnost) in drugo.

2. Glede varnostne službe:
— varnostniki morajo dosledno kontrolirati vsa vozila, ki prihajajo v delovno organizacijo in odhajajo iz nje. Zaostriiti je potrebno nadzor na vhodih in izhodih iz delovne organizacije, onemogočiti vstop vsem nezaposlenim oziroma tistim, ki nimajo opravičenega razloga za vhode in izhode iz delovne organizacije, kakor tudi preprečevati prinašanje alkohola v delovno organizacijo.

— v varnostno službo v bodoče ne morejo biti sprejeti varnostniki, ki iz zdravstvenih razlogov ne ustrezajo za te delovne naloge.

— za izboljšanje dela varnostnikov in nadzora je potrebno ponovno zaposliti vodjo varnostnikov.

— varnostniki morajo najdosledneje upoštevati pravilnik o zavarovanju premoženja v delovni organizaciji AGIS.

3. Glede privatnih in službenih izhodov:

— ugotavlja se, da je izdanih preveč permanentnih propustnic in v ta namen se zadalži direktorje TOZD in vodjo delovne skupnosti, da se ponovno preveri opravičenost posameznih delavcev za permanentne propustnice.

— glede na število izdanih privatnih in službenih dovolilnic je potrebno zmanjšanje istih. Uredi se naj enoten način izdajanja dovolilnic, da se te pišejo v dveh izvodih in da bodo zaporedno oštevilčene.

4. Glede disciplinske komisije na ravni DO — disciplinski prekrški:

— zadalži se vse, ki so podali prijavo, da sodelujejo pri razpravi na disciplinski komisiji in da vplivajo na pravilno disciplinsko politiko.

— zoper kršitelje povratnike na disciplinskih prekrških je potrebno izrekat strožje ukrepe.

— odraz slabe delovne discipline delavcev je nedisciplina nadrejenih, zato je potrebno zaostriiti disciplino istih.

— pri obravnavi kršitev delovnih obveznosti osnovna organizacija sindikata premalo sodeluje in v tem smislu ne opravlja svoje naloge. Zahtevamo, da se OOS vključujejo v vsakem primeru kršitve delovne discipline dosledneje in z večjo odgovornostjo do kršiteljev in do drugih. Odgovorni za to so predsedniki OOS TOZD in DSSS.

— nujni primeri kršitev se naj izvajajo prioritarno, in to v najkrajšem času. Za izvedbo tega so zadalžili delavko pravne službe, tov. Majdo Gabrovec.

— predlagatelj postopka naj določi, katero zadevo smatra za nujno v konkretnem primeru.

— vse vodilne in vodstvene delavce v TOZD in DSSS opozarjamo, da se morajo dosledneje izvrševati določila pravilnika o delovnih razmerjih in odgovornostih delavcev za delovne obveznosti, ki določajo primere o povrnitvi materialne škode, predvsem pa na določila, ki se nanašajo na določila pavšalne materialne odškodnine. Ista opozorila veljajo imenovanim tudi za izvajanje ostalih sprejetih samoupravnih aktov in pravilnikov o delovni organizaciji.

5. Glede notranje kontrole:

— direktorje TOZD in vodjo DSSS se zadalži, da organizirajo občasno notranjo kontrolo z namenom ugotavljanja ukrepov za izboljšanje sedanjega stanja.

— priporočamo, da se v TOZD, kjer je uvedena druga izmena, uvede dežurstvo.

— direktorja in predsednike komitejev za SLO in DS se zadalži za izvedbo te naloge.

— poročila se naj dostavljajo tedensko KO za SLO in DS na ravni delovne organizacije, kateri bo poročila obravnaval mesečno ali po potrebi.

— spremljanje teh ukrepov naj spremljajo komiteji za SLO in DS, SDK in DPO, delavski svet v TOZD in imenovani organi na ravni delovne organizacije.

— v letu 1983 je potrebno nabaviti žigosne ure.

Mestni kino Ptuj

SPORED FILMOV ZA MESEC JANUAR 1983

1. in 2. januar 1983 »CABOBLANCO« ameriška barvna pustolovka, ob 18. in 20. uri; v nedeljo ob 10. in 16. KRALJ KUHNJE, francoska barvna komedija
4. in 5. januarja: »KARIERA POLICAJKE« italijanska barvna komedija, ob 18. in 20. uri
6. in 7. januarja: »ČRNI SIN« ameriška barvna komedija, ob 18. in ob 20. uri
8. in 9. januarja: »NEDELJSKI ZAPELJIVCI« ameriška barvna komedija, ob 18. in ob 20. uri, v nedeljo ob 16., 18. in ob 20. uri; ob 10. uri bo matineja ameriškega barvnega otroškega filma »ŠTIRINOŽNI DETEKTIV«
11. in 12. januarja: »LILI MARLEEN« nemški barvni film, ob 18. in ob 20. uri
13. in 14. januarja: »PODZEMLJE MONTREALA« ameriški barvni film, ob 18. in ob 20. uri
15. in 16. januar: »NEMIRNA MEJA« ameriška barvna pustolovka, ob 18. in ob 20. uri, v nedeljo ob 16., 18. in ob 20. uri; ob 10. uri bo matineja ameriškega filma »STANLIO IN OLIO V TUJSKI LEGIJI«
18. in 19. januarja: »XANADU« ameriški barvni glasbeni film, ob 18. in ob 20. uri
20. in 21. januarja: »JAZ, TOM HORN« ameriški barvni film, ob 18. in ob 20. uri
22. in 23. januarja: »VROČE POSTELJE« italijanska barvna komedija, ob 18. in ob 20. uri, v nedeljo ob 16., 18. in ob 20. uri; ob 10. uri bo matineja ameriške barvne pustolovke »ČLOVEK — PAJEK«
25. in 26. januarja: »DEVICE SEDMIH MORIJ« hongkongški barvni film, ob 18. in ob 20. uri
27. in 28. januarja: »ŽELEZNI ČLOVEK« poljski barvni film, ob 18. in ob 20. uri
29. in 30. januarja: »KRVAVA PLAŽA« ameriška barvna shriljivka, ob 18. in ob 20. uri, v nedeljo ob 16., 18. in ob 20. uri; ob 10. uri matineja ameriškega barvnega risanege filma »KJE STA TOM IN JERRY«

Vstopnice lahko rezervirati ob delavnikih med 9. in 12. uro po telefonu 771-306.

— direktorje TOZD in vodjo DSSS zadalžujemo za dosledno izvajanje sprejetih ukrepov v cilju izboljšanja stanja na področju delovne discipline, njihova odgovornost za to naj spremlja na KO za SLO in DS.

Joža Jančič

ZAHVALI

Ob nenadomestljivi izgubi očeta
ALOJZA NADIŽARJA

se iskreno zahvaljujem sočelavcem za izrečeno sožalje, darovano cvetje, denarno pomoč ter spremstvo na njegovih zadnjih poti.
Alojz Nadižar

Ob nenadomestljivi izgubi moje drage mame

FRANČIŠKE MEŠKO

se iskreno zahvaljujem za izrečeno sožalje, darovano cvetje ter spremstvo na njeni prerani zadnji poti.
Alojz Meško

DOPISUJTE V SVOJE GLASILO

(Nadaljevanje z 9. strani)

Med krivdnimi razlogi za odpoved stanovanjskega razmerja zakon navaja tri splošne razloge, iz katerih je mogoče odpovedati vsako stanovanjsko razmerje. Ti so:

— raba stanovanja v nasprotju s samoupravnimi splošnimi akti stanodajalca in skupnosti stanovalcev,

— neplačevanje stanarine in drugih obveznosti,

— oviranje drugih stanovalcev v mirni uporabi.

V teh primerih je stanodajalec dolžan odpovedati stanovanjsko razmerje, po tem, ko ga je pisмено opomnil na krivdo, ki jo je dolžan poravnati oz. odpraviti v 30 dneh. Odpovedni razlog neplačevanja stanarine je podan, kadar imetnik stanovanjske pravice zapored tri mesece ali tri mesece v zadnjih dveh letih ne plača stanarine. Če imetnik stanovanjske pravice zaradi brezposelnosti ne more plačati stanarine je odpoved mogoča, če bi plačilo stanarine zmogli drugi uporabniki stanovanja, ki imajo po zakonu pravico neovirano osebno uporabljati stanovanje.
M.Š.

DELAVSKE SVET DELOVNE ORGANIZACIJE POČASI ZAKLJUČUJE SVOJ MANDAT

Delavskemu svetu delovne organizacije AGIS se počasi izteka mandat. Delavski svet šteje 34 delegatov, ki so delegirani iz posameznih TOZD in delovne skupnosti skupnih služb. Število delegatov je odvisno od števila delavcev v TOZD oz. v delovni skupnosti skupnih služb.

Najvišji samoupravni organ delovne organizacije AGIS se je v tej zaostreni gospodarski situaciji srečeval s številnimi zahtevnimi nalaganji, ki so nemalokrat otežkočale odločitve delegatov.

V tem času so se pojavljale v posameznih TOZD-ih občasne ali stalne izgube, ki so negativno vplivale na gospodarski razvoj delovne organizacije. Pri teh problemih se je in se delavski svet zavzema za najboljšo in najhitrejšo rešitev. Prav tako izvajamo v okviru stabilizacijskih ukrepov omejevanje zaposlovanja administrativnega kadra ter s svojimi sklepi vzpodbujamo k racionalni porabi materiala, inovacijski dejavnosti, boljši izkoriščenosti delovnega časa itd.

Kljub aktivnostim pa je eden izmed osnovnih problemov delavskega sveta udeležba delegatov na sejah. Več se je na robu sklepčnosti. Velikokrat se dogaja, da zaradi odsotnosti ene delegacije ne moremo prачeti pravočasno s sejo. Sej pa se udeležuje le malokdaj več kot 22 delegatov. Smatram, da smo pri evidentiranju delegatov premalo pozornosti posvetili izbiri le-teh, saj so se nekateri udeleželi manj kot ene tretjine sej. Zato bi bilo že sedaj potrebno opozoriti na evidentiranje delegatov v centralni delavski svet.

Večkrat se dogaja, da delegati dobijo na sami seji predlog razširitve dnevnega reda. Normalno je, da taka razširitev — dodatna točka obrazložena kot nujna in da je prepozna, če bi se reševala na naslednji seji. Vsekakor bi bilo odločanje delegata lažje in manj dvomljivo, če takšnih točk dnevnega reda ne bi bilo. Zato smatram, da bi vse službe, ki predlagajo posamezne točke dnevnega reda, podale svoje predloge pravočasno, ker edino tako lahko dela samoupravni organ nemoteno, saj delegati lažje odločajo.

Pri realizaciji sklepov ne prihaja do težav, saj se večina sklepov realizira pravočasno.

Na vse seje delavskega sveta so vabljeni tudi DPO. Opažam, da se sej vedno udeležuje le

predstavniki sindikata, dočim ZK in mladina ne pošiljata redno svojih predstavnikov na seje, tako da delegati ne dobijo pri določenih točkah, kjer bi bilo to primerno, mnenja družbenopolitičnih organizacij.

Delegati bi naj dobivali mnenje iz sredine, kjer delajo. Še zmeraj prevladuje mnenje, da naj delegat sam poišče mnenje v svoji delegatski sredini. Ne zavedamo se, da imamo v vseh sredinah informatorje, ki so dolžni, da skličejo svoje sredine o določenih vprašanjih, na katere morajo biti povabljeni delegati in prisluhniti mnenju baze. Po drugi strani opažam, da se delegati dokaj dobro povezujejo z vodilnim in vodstvenim kadrom in iščejo razlage, pojasnila in mnenja o pojavljajočih se problemih.

Eden zadnjih sklepov delavskega sveta se je nanašal na spremenjen delovni čas, pri čemer je DS sledil predlogu republiškega izvršnega sveta o racionalni izrabi delovnega časa. Vendar lahko vidimo, da vsi ne izvajajo tega sklepa v popolnosti, na drugi strani pa lahko vidimo, da se v ptujski občini nismo dovolj dobro pripravili na spremenjen delovni čas. Tako se veliko delavcev srečuje s težavami prihoda na delo in z dela, problemi zagotovitve varstva otrok, problemov prehrane in različnega delovnega časa zakoncev.

Trend gospodarjenja delovne organizacije se je v letošnjem letu v I. polletju napram lanski letu izboljšal, kar pa ne moremo trditi za II. polletje.

Če bomo želeli v prihodnjem letu položaj delovne organizacije izboljšati, kar je želja vseh, bomo morali temeljito izpopolniti organizacijo dela in dvigniti delovno zavest ljudi.

Ob koncu bi želel v imenu delavskega sveta vsem delavcem SREČNO IN USPEŠNO NOVO LETO 1983. Marko POTOČNIK

PRAKTIČNI PREIZKUS ROKOVANJA S SAMOKRESI

V skladu z zakonom o ljudski obrambi in DS je služba družbene samozaščite v DO Agis organizirala praktično vzgojo rokovanja in streljanja s samokresi za varnostnike in pripadnike narodne zaščite.

Nesporno je, da je praktično usposabljanje potrebno, saj se le z vajo pridobiva rutina streljanja, izgubi pa se tudi trema, ki je pri uporabi strelnega orožja vedno prisotna. Kljub temu, da so praktične vaje bolj poredko, so strelci pokazali visoko usposobljenost rokovanja s samokresom. Nad pričakovano dobri rezultati pa so pričali, da strelci jemljejo vzgojo kot resen element usposabljanja v sistemu obrambe premoženja DO.

Ostro oko, mirna roka — in cilj je zadet

Gotovo bi bili rezultati boljši, če bi bile praktične vaje organizirane pogostejše. Zavedati pa se moramo, da je tudi to kot vse drugo povezano s stroški, ki pa jih sedaj pred nastankom le-teh vedno dobro tehtamo.

Vzgoja rokovanja s samokresi poteka pod nadzorstvom organov PM Ptuj, ki so do sedaj to nalogo vedno tudi uspešno izpeljali.

Franc Kolarič

ZAMUJANJE IN ŠE KAJ

Zatiskanje oči pred resnico, da je stanje naše DO kritično, bi bilo nesmotrno, še več, zaviralo bi sanacijo stanja. Likvidnostne težave so vedno večje. Ob vsakem izplačilu OD vključuje vodstvo delovne organizacije in PFS maksimalne napore zbrati sredstva za OD. Do sedaj jim je to uspevalo. V bodoče je tudi to vprašanje.

Najraje iščemo izgovor v težkem ekonomskem položaju gospodarstva nasploh. Zavedati bi se morali, da smo za takšno stanje krivi tudi sami.

Spoznanje, na kakšnem nivoju je disciplina v naši delovni organizaciji, nam to samo še potrjuje. Nekaj dejstev.

Zjutraj se zbiramo več kot uro kar dokazujejo evidence varnostnikov. Zavedati pa se moramo, da ta evidenca še zdaleč ni realno stanje. Razlogov je več. Eden je ta, da varnostniki vseh zamud ne evidentirajo (zamižijo) drugi je ta, da zamudniki dajejo napačne podatke ali jih sploh ne dajo. Najhuje pa je to, da se veliko delavcev poslužuje ob zamudah nedovoljenih poti pri vstopu v DO. Po končanem delovniku čakamo pred zaprti kapijo več kot deset minut pred iztekom delovnega časa. Tu seveda ne varčujemo z žaljenjem varnostnika, ki samo poskuša opravljati zaupano mu nalogo. Tudi tu ne smemo pozabiti na vse tiste, ki se tudi za odhod iz podjetja poslužujejo prepovedanih poti (preskok čez ograjo, kjer je še seveda cela). Vzroki za tak odhod so seveda različni. Stiska s časom. Nadaljevanje dela doma. Najpogostejši pa je protipravno odtujevanje družbene lastnine.

Veliko smo govorili o škodljivosti alkohola za zdravje nasploh. Še posebej pa se ta škodljivost odraža na delovnem mestu. Človek ni zbran, delo mu ne gre od rok, kar pa je glavno, izpostavljen je možnosti poškodbe. Gotovo so to zadeve, katerih posledice so dolgoročne. Vse to in še mnogo drugih elementov tvori zelo zapleten mozaik v katerem je vsak kamenček posebej del te celote in zato ni nobeden manj pomemben od drugega. Trdnost tega mozaika pa pogojuje uspeh ali neuspeh. Uspehi pa so nam znani. In prav zato, ker so nam znani, moramo spremeniti odnos do dela, delovnega časa in vsega, kar nam lahko pomaga iz težav. Rešitev je le v dobrem delu. Kolikokrat izrečena misel pa vedno bolj dobiva vsebino: »Reši nas lahko samo delo«.

M. M.

Skrb za zavarovanje polizdelkov

Naš delavnik v letu 1983

Na nivoju širših družbenopolitičnih skupnosti že nekaj časa potekajo aktivnosti glede sprememb delovnega časa. Nekaj sprememb delovnega časa že tudi izvajamo v naši delovni organizaciji. S prvim decembrom smo namreč začeli delati ob 7. uri v vseh tistih organizacijskih enotah, kjer je delovni čas urejen tako, da se dela samo v eni izmeni. S to spremembo se predvideva, da bomo prihranili nekaj energije, naj pa bi tudi prinesla določene druge prednosti.

Odgovorni s tega področja so pripravili delovni koledar za naslednje leto in se predvideva, da bo sprejet na zadnji seji delavskega sveta. Praktično gre za dva delovna koledarja. En delovni koledar bo določal delovne dneve za vse tiste delavce, ki delajo praviloma v dva ali troizmenskem delu, drugi delovni koledar pa bo določal delovne dneve za tiste delavce, ki praviloma delajo samo v eni izmeni. V nadaljevanju bom poskušal obrazložiti, zakaj je potrebno, da imamo dva delovna koledarja.

Na svojem 19. rednem zasedanju je delavski svet delovne organizacije dne 24. 11. 1982 obravnaval težnje po ureditvi delovnega časa in je odločil:

— delavci, ki delajo v eni izmeni, z izjemami TOZD Vzmetarna in TOZD Servisi motornih vozil, delajo od 1. decembra tega leta dalje od 7. do 15. ure;

— po temeljnih organizacijah in posameznih službah DSSS v enoizmenskem delu se lahko tudi uvede premakljivi delovni čas, in sicer tako, da je začetek dela med 7. in 8. uro s tem, da mora biti vsak dan opravljeno 8 oziroma 10 ur, če je zagotovljeno normalno poslovanje in koordinacija z ostalimi enotami oz. poslovnimi partnerji. Pred uvedbo premakljivega delovnega časa mora biti zagotovljena brezhibna evidenca o prisotnosti na delu, delavski svet delovne organizacije pa je potrebno predhodno zaprositi za soglasje;

— v enoizmenskem delu se od 1. 1. 1983 uvede 10 ur dela na ponedeljek in s tem praviloma odpade delo na soboto pod pogojem, da mora biti v posameznih službah temeljnih organizacij in delovne skupnosti zagotovljeno ustrezno dežurstvo ob delovnih sobotah.

Delavski svet delovne organizacije je splošni sektor zadolžil, da opravi anketo med delavci, ki bi prišli v poštev za podaljšano delo od 8 na 10 ur na določen dan, in da bi se s tem izognili dela na dan sobote. V anketi je bilo nakazano, da je primerno, da bi delali 10 ur v ponedeljek, torej in četrtek. Sreda naj ne bi bila primerna, ker ta dan delajo upravni organi in si tako lahko naši delavci uredijo ustrezne zadeve na upravnih organih, petek pa ne bi prišel v poštev, ker je to zadnji dan dela v tednu. V splošni sektor niso bili vrnjeni vsi anketni lističi, od vrnjenih pa se jih je izreklo za ponedeljek 398 delavcev, za torek 319 delavcev in za četrtek 39 delavcev, zato bomo delali deset ur v ponedeljek, to je na tisti dan, za katerega se je izreklo največ delavcev.

Iz navedenega izhaja, da je bilo potrebno pripraviti dva delovna koledarja, in sicer en delovni koledar za tiste delavce, ki bodo delali v dveh oziroma treh izmenah, kateri bodo imeli v povprečju eno delovno soboto na mesec, en delovni koledar pa za ostale delavce, kateri praviloma ne bodo imeli delovnih sobot, razen določenih izjem, ko bo potrebno delati za solidarnostno soboto in ko bo ponedeljek potrebno prenesti na soboto, ker ponedeljek pride neposredno pred praznikom.

V novem letu bomo torej imeli nekatere novosti glede delovnega koledarja.

Alojz Šalamun

Novoletni prazniki in vozniki

Prihod Novega leta je gotovo vzrok, da s prijatelji nazdravimo. Ob tem seveda pozabimo, da imamo dosti prijateljev, da bomo velikokrat dvignili kozarec. Čeprav je bencinska kriza razredčila vrste vozil na cestah bo za novoletne praznike nekoliko drugače. Prav zato menim, da bo ta prispevek prispeval k večji varnosti na cestah. Morda pa bo prebiranje tega prispevka vspodbudilo koga, da se bo na praznovanje Novega leta odpravil peš ali pa bo manj nazdravil ...!

V Novem letu vam želi SVP SREČNO VOŽNJO!

ALKOHOL IN VARNOST PROMETA

I. UVOD

Republiški svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu se z naslednjim prispevkom vključuje v prizadevanje Koordinacijskega odbora za boj proti alkoholizmu in narkomaniji pri Predsedstvu RK SZDL Slovenije v borbi proti perečemu družbenemu problemu — alkoholizmu.

Dolgoletne statistike vzrokov prometnih nezgod kažejo, da je alkohol med odločujočimi dejavniki, ki vplivajo na varnost prometa.

V prometu niso nevarni alkoholi, ampak tudi priložnostni pivci.

Na Slovenskem je zakoreninjena tradicija, da alkohol spremlja človeka od rojstva do smrti.

(Nadaljevanje na 13. strani)

Podeljena plaketa »INOVATOR LETA« DO AGIS

Zaradi nenehnega upadanja števila prijavljenih inventivnih predlogov je delavski svet delovne organizacije na svojem 16. rednem zasedanju dne 31. 8. 1982 na predlog komisije za inovacije sprejel sklep o nabavi plaketa »INOVATOR LETA« DO AGIS, katere bi podeljevali vsakoletno najuspešnejšemu inovatorju. Sklep o nabavi plaketa je bil sprejet zaradi spodbujanja inventivne dejavnosti v delovni organizaciji. Na predlog komisije za inovacije je delavski svet delovne organizacije na svojem 17. rednem zasedanju dne 6. 10. 1982 imenoval za najuspešnejšega inovatorja v letu 1982 tov. HALADEJA SREČKA, kateremu je bila plaketa svečano podeljena na proslavi ob DNEVU REPUBLIKE dne 16. 11. 1982. Komisija za inovacije je predlog o izboru inovatorja leta utemeljila delavskemu svetu DO s tem, da je tov. Haladeja Srečko v letih od 1979 do 1982 prijavil 5 inventivnih predlogov, kateri so bili v proizvodnji vsi realizirani. Gospodarska korist realiziranih inventivnih predlogov znaša preko 600.000 din. V nadaljevanju vam posredujemo kratke opise inventivnih predlogov, katere je pripravil tov. Haladeja Srečko.

1. V tehnični izboljšavi T-17/79 je bila prijavljena sprememba tehnološkega režima dela pri izdelavi objemke 724000-00. Pred prijavljeno izboljšavo smo objemke izdelovali iz 5 operacij na stiskalnicah nato varili mat. co M 6 in porezovali navoj. Po realizaciji predloga sedaj izdelujemo objemke na stiskalnicah z manjšo dodelavo na orodju smo v 3 operacijah, odpadla je matica M6, operacija varenja matice, porezovanja navojev, operacija rezkanja in kalibriranja.

2. V koristnem predlogu K-1/80 je bila prijavljena uporaba odpadnega materiala, ki ostane po štančanju zobatih segmentov od dvigal 420, 421, 422, 423, 460 in 461. To odpadni material (pločevino kvalitete č:0361 s = 3 mm) koristno uporabljamo za izdelavo nosilnih konzol 582100-01 in konzol 582100-05, kar je bilo doseženo z manjšo dodelavo naslona na orodjih.

3. V tehnični izboljšavi T-51/80 je bila prijavljena sprememba tehnološkega režima dela pri štančanju skodelice vijaka 205000-06 za kljuki 205 in 206. Po predpisanem režimu dela smo skodelice štančali v treh operacijah, a po realizaciji predloga jih štančamo v eni operaciji, kar je bilo doseženo z manjšo dodelavo na orodju prve operacije.

4. V tehnični izboljšavi T-32/81 je bila prijavljena sprememba tehnološkega režima dela pri izdelavi pokrova 321000-02. Pred spremembo smo pokrov štančali v dveh operacijah in nato še v naslednji operaciji povrtali luknjo ϕ 12 H 44 na vrtnem stroju. Z manjšo dodelavo štančnega orodja operacije 10 je odpadla operacija povrtavanja na vrtnem stroju.

5. V tehnični izboljšavi T-21/82 je bila prijavljena sprememba tehnološkega režima dela pri izdelavi nosilne plošče 46000-01. Po predpisanem režimu dela je bila za štančanje lukenj ϕ 2,1 mm posebna operacija z normo 0,30 h/kom. Zaradi navedene operacije je prijavitelj izboljšave predlagal dodelavo orodja predhodne operacije s čemer je operacija štančanja lukenj odpadla.

Na proslavi ob DNEVU REPUBLIKE so bila podeljena tudi pri-

znanja in značke »INOVATOR AGIS« 34. inovatorjem, katerih predlogi so bili osvojeni in realizirani v letu 1982. Priznanja in značke je podelil predsednik IO konference OOOZ DO AGIS tov. Franc MERTELJ. Inovatorji, ki so prejeli priznanja in značke so iz naslednjih temeljnih organizacij: TOZD AVTOOPREMA:

Haladeja Srečko, Koderman Janko, Topolovec Anton, Vidovič Jože, Vogrinec Mirko, Krajnc Jože, Beranič Franc, Hansel Vlado, Brodnjak Jože, Varnica Božidar, Bezjak Franc, Petek Zvonko in Grobelnik Anton.

TOZD KOVINSKA OBDELAVA: Kostanjevec Ivan, Berghaus Jože, Gumzej Rajko, Vidovič Franc in Pihler Milan.

TOZD GUMARNA: Čelan Štefan, Močnik Daniel, Bojič Milica in Nežmah Zdenka.

TOZD VELIKA OPREMA: Arbeiter Anton, Bedrač Janko in Majcen Alojz.

TOZD ORODJARNA: Šprah Franc, Širovnik Ivan in Bela Danilo.

TOZD SERVIS MOTORNIH VOZIL: Ribič Franc in Toplak Edi.

TOZD KOMERCIALA: Vuk Mladen

TOZD VZDRŽEVANJE: Vrtič Janez

TOZD VZMETARNA: Kukovec Stanko

DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB:

Vidovič Maks

Prejemnikom priznanj, posebno pa prejemniku plakete iskreno čestitamo in želimo še veliko uspehov na področju inventivne dejavnosti, saj s svojim delom doprinašajo velik delež k napredku za gospodarsko stabilizacijo.

Dušan Znidarič

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi drage mame Marije Kozar se iskreno zahvaljujem sodelavcem TOZD Kovinska obdelava, posebej še oddelku AKG za izrečena sožalja, darovano cvetje in spremstvo na njeni mnogo prerani zadnji poti.

Silvo in Darja KOZAR

Mladi dopisniki iz OŠ „FRANC OSOJNIK“

ROJSTVO JLA

22. december! Vsak se ob tej besedi na nekaj spomni, nekateri takoj, drugi pa morajo nekaj časa preiščevati. 22. december je dan JLA (Jugoslovanske ljudske armade).

Proti koncu leta 1941 je bil vrhovni štab z nekaterimi vojaškimi enotami v vzhodni Bosni in Sandaku. Tam je bila v mestecu Rudu ustanovljena I. redna vojaška enota, ki se je imenovala Prva proletarska brigada. Zato praznujemo 22. december kot rojstni dan JLA.

Moči naše Jugoslovanske ljudske armade so velike. Vedno več imajo modernega orožja, avtov, tankov itd. Zato pa so potrebni močje, saj orožje ne more delovati samo. Zaradi tega gredo zdravi in sposobni fantje za JLA k vojakom.

Tudi moj očka je bil pri vojakih, vendar je že dolgo od tega. Sedanje življenje v JLA se je v mnogem spremenilo.

Moj očka je bil pri vojakih 18 mesecev. Vojaški red je bil zelo strog. Čevlje in obleko so si morali prati in šivati sami. Orožje so morali imeti skrbno očiščeno in zloženo. Vstajati so morali zelo zgodaj. Najprej je bilo pospravljanje postelj, nato pa zbor in jutranja telovadba. Po telovadbi pa zajtrk. Po zajtrku so šli na razne vežbe. Ponavadi so se z vežb vračali zelo zmučeni in lačni. Vendar v njih ni zmanjkovalo dobre volje in prijateljstva. Med sabo so gojili iskreno prijateljstvo med narodi. V vsem so si bili enaki in složni. Če je bil kdo kaznovan, jim je bil kot, da bi bili kaznovani oni. Kadar je kateri od njih dobil paket od doma, so ga složno razdelili. Večkrat so skupaj preživeli lepe trenutke.

Skupaj so hodili v mesto, na razne proslave in prireditve. Ve-

dno so bili sposobni kaj ušpičiti.

Ko se je končal njihov vojaški rok, so bili vsi žalostni. Ob slovesu se je marsikateremu utnila solza, čeprav so bili že zreli močje. A prisrčen stisk rok je že sam povedal, da bo to prijateljstvo ostalo vedno. Čeprav so v njihovem življenju bili teži trenutki, je prijateljstvo premagalo vse prepreke.

Meško Ksenija, 7. r

NA DELOVNI AKCIJI

S tovarišico smo šli pobirat rdečo peso. Vsi smo pridno delali. Rdečo peso smo metali na kupe. Ko sem se obrnila sem videla same debele rdeče kroglice. Kupi rdečih kroglic so se hitro večali. Med pobiranjem sem si pravila. Hitro izpulim repo, jo očistim perja in jo vržem na kup.

Ko smo končali z delom, so nas povabil na čaj. Kmalu je prišel avtobus in smo šli nazaj v šolo.

Petra ŠPARK, 2. b

PTIČJA RAZSTAVA

Letos so v Ptuj pripravili ptičjo razstavo. Tovarišica nam je povedala, da si jo bomo ogledali tudi mi. Učenci smo z velikim navdušenjem pričakovali dan ko si bomo lahko ogledali lepe drobne ptičke. V petek smo se po pouku s tovarišico odpravili na razstavo. Ptički so bili razstavljeni v svojih kletkah. Bilo jih je zelo veliko in različnih barv. Videli smo: papige, kanarčke, škrjančke in še veliko drugih ptic. Nekateri ptički so veselo žvrgoleli, drugi pa so poskakovali po kletki. Ptički so mi bili zelo všeč, saj so tako drobčki in živahni. To je bila moja prva razstava ptic.

Dejan ZADRAVEC, 2. b

Utrinek s proslave 29. novembra

(Nadaljevanje z 12. strani)

Tako kot doslej bo potrebno tudi v bodoče posvetiti več pozornosti delovanju alkohola na prometno varnost.

Zaradi težjih življenjskih pogojev lahko pričakujemo tudi večje uživanje alkoholnih pijač. Zaradi pomankanja bencina bo promet manjši, vendar pa bodo zato vozniki dosegali izven naselja večje hitrosti, kar pa bo ob morebitni prometni nezgodi izzvalo tudi hujše posledice.

Naša prizadevanja morajo biti usmerjena v akcijo, da smo, kadar se vključujemo v promet kot vozniki, pešci ali kolesarji, trezni, saj vemo, da že majhne količine alkohola (tudi pod 0,5 %), v krvi povzročajo motnje pri vsakem človeku.

VPLIV ALKOHOLA NA VOZNIŠKO SPOSOBNOST

Alkohol je brezbarvna tekočina značilnega vonja, lažja od vode, ki lahko hlapi in je strupena. Poznamo več vrst alkohola. Poleg etilnega so še metilni, propilni, amilni alkohol in glicerol. Kadar govorimo o »alkoholu«, mslimo na etilni alkohol, ki ga vsebujejo običajne alkoholne pijače. Etilni alkohol nastaja pri vrenju sladkorja (običajno iz sadja), s pomočjo gliv kvasovk. Pri izgorevanju se alkohol pretvarja v vodo in ogljikov dioksid. Najnevarnejši za človeka je metilni alkohol, ki ga pridobivamo s suho destilacijo lesa ali na sintetični način. V organizmu se pretvarja v mravljično kislino, ki uničuje živčne celice. Za človeka je nevaren že v zelo majhnih količinah, ker uničuje vidni živec in človek lahko zaradi tega trajno oslepi. Običajno pride alkohol v organizem s pitjem alkoholnih pijač, lahko pa tudi z vdihovanjem njegovih hlapov ali skozi kožo. Proces resorbcije alkohola v želodcu traja okoli 90 minut. V tem času doseže tudi največjo koncentracijo v krvi. Izloča se počasi, odvisno od količine zaužitega alkohola. Manjše količine se izločijo v 6 do 12 urah, za večje količine pa je potrebno tudi do 24 ur. Posamezni človeški organi so na alkohol različno odporni. Največje koncentracije so v jetrih, nato v možganih, srcu, ledvicah, itd.

Učinkovitost alkohola oz. hitrost resorbcije je odvisna od več činiteljev:

— resorbcija je počasnejša, če uživamo alkohol po jedi, ki vsebuje dosti beljakovin (meso, perutnina, ribe, jajca). V tem primeru je maksimalna koncentracija do 20 % manjša kot takrat, kadar pijemo na tešče oz. na prazen želodec;

— hitrost resorbcije je odvisna od števila in širine krvnih žilic v želodčni sluznici; razni toniki in sifoni, ki vsebujejo ogljikov dioksid in jih pijemo skupaj z alkoholom, širijo zaradi ogljikovega dioksida krvne žile in tako se alkohol še hitreje absorbira, zato — pozor pred »spricerji«. Alkohol krvne žile zožuje, zato ljudje, ki stalno pijejo prenesejo več alkohola in niso hitro pijani;

— učinkovitost alkohola je odvisna tudi od duševnega stanja osebe, ki ga uživa. Če je človek duševno razrvan, nerazporejen, depresiven, izčrpan ali neprespan, bo vpliv alkohola veliko večji.

Ko alkohol doseže maksimalno koncentracijo, se začne proces izgorevanja. V eni uri izgori oca 8 g alkohola. Največ alkohola se pretvori v jetrih, zato je tudi običajna bolezen kroničnih alkoholikov razpad oz. ciroza jeter. Mlečno kislino, ki je produkt izgorevanja, absorbirajo različna druga tkiva, v katerih se razgradi v ogljikov dioksid in vodo. Za izgorevanje so potrebni kisik, fermenti in vitamini. To pomeni, da proces izgorevanja odvzema organizmu prepotrebne vitamine. Po drugi strani pa pomankanje vitaminov upočasni izgorevanje alkohola, kar nujno škodi organizmu v celoti. To potrjuje stanje, v kakršnem so kronični alkoholiki, ki običajno nimajo apetita in so slabo prehranjeni. Pri izgorevanju 1 g alkohola porabi organizem 7 kalorij, to je seveda izgubljena energija, ki ne služi ničesar. Občutek, da nas alkohol »pogreje«, ne izvira iz sproščenenih kalorij, temveč iz tega, ker alkohol širi periferne žile v koži, ki zaradi boljše prekrvavitve postane toplejša. Po drugi strani pa se na tak način organizem ohlajuje, kar pa zaradi iluzije, da je koža topla, prizadeta oseba niti ne občuti. Veliko je primerov, ko umrejo alkoholiki zaradi mraza, ker so prepričani, da jih alkohol ščiti pred mrazom, kar je seveda le iluzija.

Alkoholne pijače delimo po odstotku alkohola na močne in slabe. Močne alkoholne pijače vsebujejo prek 30 % alkohola in sem štejemo npr. rum, vodko, whisky, vinjak itd. Slabe pa pod 30 % alkohola, npr. vino, likerji, pivo itd. Koncentracija alkohola v krvi doseže maksimum 30—90 minut po zaužitju. Po tem času se alkohol počasi razgrajuje in koncentracija alkohola v krvi pada. Za orientacijo so v naslednji tabeli navedeni podatki o časovnem teku koncentracije alkohola v krvi po užitju različnih alkoholnih pijač. Podatki veljajo za osebo srednje telesne teže (okoli 75 kg). Če je telesna teža manjša, bo koncentracija alkohola v krvi večja.

Koncentracija alkohola v krvi v promilih po določenem časovnem obdobju:

Pijača	% alkohola	Količina	30 min.	Ena ura	Dve uri	Tri ure	Štiri ure
pivo I.	3,3—4,5	1/2 l	0,3	0,4	0,35	0,2	0,1
pivo II	5,5—6	1/2 l	0,4	0,6	0,5	0,4	0,3
vino	8—10	1/2 l	0,6	0,8	0,7	0,6	0,5
šampanjec	10—12	1/2 l	0,7	1,1	1,0	0,9	0,9
amaro	32—34	4 cl	0,2	0,35	0,25	0,1	—
liker	36—38	4 cl	0,2	0,35	0,25	0,1	—
rum,							
whisky	50—60	4 cl	0,4	0,55	0,45	0,3	0,2

(Nadaljevanje na 14. strani)

Pri dvojni ali trojni količini zaužite alkoholne pijače sorazmerno raste tudi koncentracija alkohola v krvi.

Po koncentraciji alkohola v krvi se določa stopnja opitosti. Pri nas se uporabljajo pretežno naslednje norme:

- 0,5—0,8 promilov — zmanjšana sposobnost upravljanja motornega vozila
- 0,8—1,5 promilov — vinjenost
- 1,5—2,5 promilov — pijanost
- 2,5—3,5 promilov — močna pijanost
- 3,5—4,0 promilov — zastupitev z alkoholom
- pri 5,0 promilov — alkoholna koma
- nad 5,5 promilov — smrt zaradi zastupitve z alkoholom

Alkoholnost pojenjuje približno:

- po 4,5 urah — 0,5 promilov
- po 7 urah — 1,0 promilov
- po 11 urah — 1,5 promilov
- po 15 urah — 2,0 promilov

O alkoholu kroži cela vrsta napačnih prepričanj, med katerimi naj omenimo le najpomembnejše:

— Ni res, da bi bil alkohol hrana, ker nasprotno odvzema organizmu mnogo tistega, kar mu hrana daje;

— Alkohol tudi ni zdravilo. V manjših količinah sicer ni škodljiv, v večjih pa deluje razdiralno na posamezne organe in celotni organizem. Alkohol napada jetra, srce, možgane, živčni sistem, kakor tudi duševne sposobnosti zaznavanja, spomina, mišljenja, itd.

— Alkohol ne krepi, temveč izčrpa organizem; trenutno sicer ustvarja lažne občutke okrepitev, ki izvirajo iz paraliziranih centrov, v katerih se oblikujeta kritičnost in samokontrola. Znano je, da koncentracija okrog 0,5 promilov zmanjšuje mišično moč za približno 16 %.

— Ni res, da bi črno vino povečevalo količino krvi in njeno kakovost. Človekova kri in rdeče vino nimata ničesar skupnega, razen da sta si podobna po barvi.

— Prav tako ni res, da alkohol preprečuje utrujenost, ampak jo nasprotno pospešuje. Alkohol je strup in napada najbolj občutljive centre. Ker so določeni centri prizadeti, človek ni sposoben trezno presoditi, kako je utrujen. To je tudi razlog, da se vinjeni človek počuti spočit, dobro razpoložen in zmožen za delo.

— Alkohol v manjših količinah sicer stimulira tek, večje količine ali daljše uživanje pa vodijo do okvare prebavnih organov.

— Gibanje ne pospešuje izgorevanje alkohola. Izgorevanje poteka po določenih zakonitostih brez zavestne kontrole. Nobena telesna aktivnost ne more vplivati na proces izgorevanja alkohola v organizmu.

— Koncentracijo alkohola oz. njeno naraščanje ne moremo preprečevati z uživanjem mineralne vode, kave ipd. Organizem nima nikakšnega obrambnega sistema, ki bi preprečil dvigovanje koncentracije alkohola do nevarne meje.

Vpliv alkohola na osebnost je postopen in razdiralen. Alkoholizem kot tak je dolgotrajen proces in je splet razvoja primarnih osebnostnih značilnosti in teženj, sekundarnega vpliva alkoholnih opojev na organizem in socialni položaj posameznika, končno pa tudi psihičnih reakcij na vse te spremembe.

Alkohol prizadene predvsem sposobnosti kritičnosti in samokontrole. Človek pod vplivom alkohola precenjuje svoje sposobnosti in podcenjuje zunanje zahteve. Čim manjša je alkoholna zasvojenost, tembolj se človek oddaljuje od realnosti. Zanimiv je poizkus, ki so ga izvedli na psihološkem inštitutu univerze v Manchestru.

Poskusne osebe so bili londonski vozniki avtobusov, ki veljajo kot najboljši v Evropi (imajo najstrožjo selekcijo in zelo strogo šolanje). Poskus je bil izvršen v realni situaciji. Na dvorišču so bili postavljeni kartonski stebri, oddaljenosti 100 metrov. Vozniki so morali ocenjevati na oko, koliko se ti stebri lahko najbolj medsebojno približajo, da bodo s svojim vozilom še prepeljali vmes. Naj-sposobnejši so prevozili prehod med stebri, ki je imel na vsaki strani avtobusa le 10 cm prostora. Nato so morali použiti manjše in večje količine alkohola in nekateri vozniki so hoteli voziti skozi prehod, ki je bil tudi do pol metra ožji od širine vozila. Jasno je, da so prepreke rušili. Čimbolj je naraščala koncentracija alkohola v krvi, tem slabša je bila samokritičnost. Na koncu poizkusa je koncentracija alkohola dosegla 0,7 promila.

Pod vplivom alkohola večina voznikov precenjuje hitrost. Trezen voznik bo brez gledanja na kilometrski števec ocenil, da vozi s hitrostjo 80 km/h in bo pri tem zelo malo pogršel. Nasprotno pa voznik, ki je pod vplivo alkohola, misli, da vozi 50—60 km/h, dejansko pa vozi s hitrostjo 80 ali več km/h. To je eden od razlogov, zakaj pijani vozniki vozijo hitro. Hitro vozijo ne samo zato, ker jih to veseli, temveč zato, ker določeno hitrost doživljajo kot manjšo hitrost.

Alkohol vpliva na sposobnost, pozornost, spomin in razumevanje. Sposobnost časovne orientacije ter hitrost in natančnost gibov upada. Človek reagira vedno bolj brezobzirno in na nižjem nivoju, ker so višje možganske sfere prizadete in nimajo kontrole nad vedenjem. Takšni vozniki ne spoštujejo splošnih družbenih norm, kakor tudi ne prometnih, zaradi česar ogrožajo varnost prometa. Prizadete so seveda tudi druge življenjske funkcije. Pri 1,0 promilu je povišan krvni pritisk, utrip srca je hitrejši, dihanje neenakomerno in plitvo, pojavijo se tudi težave v govoru. Vidne funkcije napada alkohol že pri koncentracijah 0,4 promilov. Pri 0,7 promilov so prizadete

Vidiš, kaj se mi je zgodilo ko nisem prisluhnil "željam" nekaterih posameznikov

občutljive mišice, ki obračajo očesna jabolka, vidno polje pa se koncentrično zmanjšuje pri koncentracijah 1,0 promila. To je izredno nevarno, ker izguba oziroma krčenje vidnega polja zmanjšuje sposobnost opažanja gibanja. Prizadeta je ostrina vida in sposobnost globinskega gledanja. Razlikovanje barv se zmanjša pri 1,2 promila, kakor tudi sposobnost privajanja na temo in po zaslepitvi. Prizadet je sluh. Zvočne dražljaje zaznava do štirikrat slabše kot v treznem stanju. Alkohol pomembno prizadene hitrost reagiranja, ki s povečanjem koncentracije postaja vse počasnejše in neenakomerno. Upada pa tudi vizuomotorna koordinacija.

ZAKLJUČKI

Osnovni nosilci boja proti alkoholu v prometu morajo biti občinski sveti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu.

Pomembno vlogo naj pri tem prevzamejo Avto-moto društva, Združenja šoferjev in avtomehanikov, enote milice, sredstva javnega obveščanja.

Akcija naj bo stalna, ne le enkrat letno v mesecu novembru, mesecu boja proti alkoholizmu.

Le z ustvarjanjem ustreznega družbenega vzdušja in sodelovanja vseh nam bo uspelo postopoma zmanjšati število prometnih nezgod, mrtvih in poškodovanih ter materialno škodo, ki jo povzroča alkohol v prometu.

TAJNIK SVETA
Marko Miš, dipl. psih.

HUMOR

— Od včeraj sem v planinski mornarici.

— Kje?

— Na patroljnem čolnu »Triglav«.

— Mojega zaročenca bi tako rada z nečim presenetila!

— Priznaj mu, koliko si stara!

— Si že slišal, kako jo je skupil Nace?

— Ne. Kaj ga je kdo prebutal?

— Še huje. Moja žena je pobegnila z njim...

PREVEČ KURIJO

Zakaj pa vi zračite prostore, ko pa je tak mraz?

Saj ne zračimo, le prevroče je notri!

Zakonski mož opazuje svojo ženo pri oblačenju in jo začudeno vpraša:

— Zakaj pa imaš voz na nedrčku?

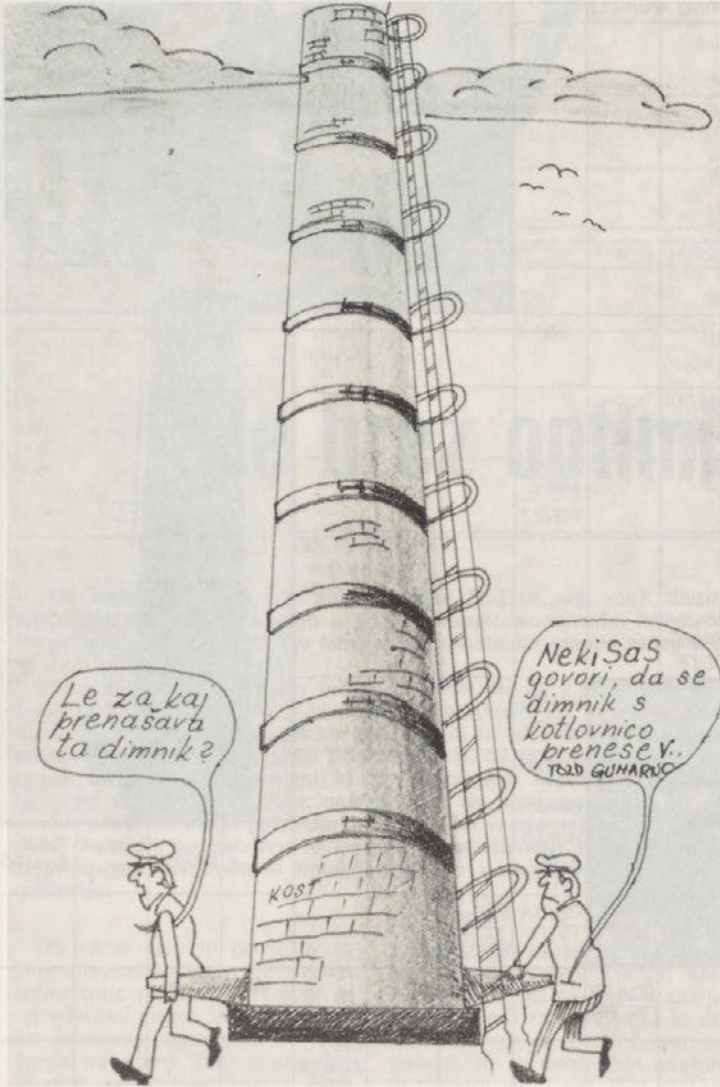
— Oh, odgovori le-ta malomarno, to je zato, da moj šef ne pozabi opraviti nujnih poslov.

— In zakaj se hočeta ločiti?

— Nimava skupnih interesov.

— Tako je. Ona se zanima za moške, jaz pa za ženske.

PRENOS OSNOVNIH SREDSTEV

Janezek prinese spričevalo iz šole. Mama bere pazljivo in nenadoma vzkligne:
— Kaj, vedenje imaš dvojko. Vzem si za vzgled tvojega očeta. Že trikrat je bil predčasno zaradi dobrega vedenja izpuščen!

Mitja ne mara iti v šolo. Zaskrbljeno ga vpraša mati:
— Ali ti ni dobro, ali te morda kaj boli?
— Ne, mama, nič me ne boli, le v horoskopu piše, da naj umski delavci danes počivajo.

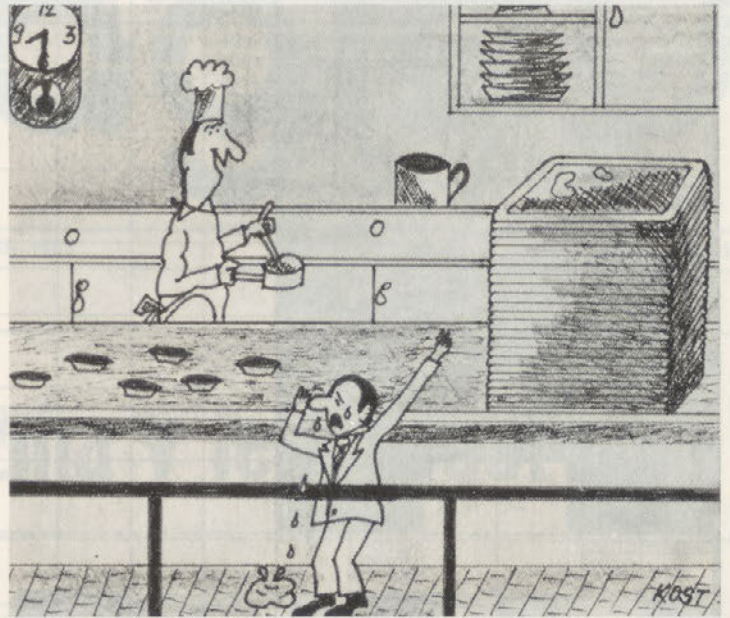
Iz programa poljedelskega sejma
Ob 10. uri prihod živine
Ob 11. uri prihod častnih gostov
Ob 12. uri skupno kosilo

— Novo tajnico sem moral odpušiti.
— Ali ni bila sposobna za to delovno mesto?
— Sploh ne. Rekel sem ji, naj sede in ona je sedla na stol!

PRODAJANJE KNJIG V DO

V JEDILNICI

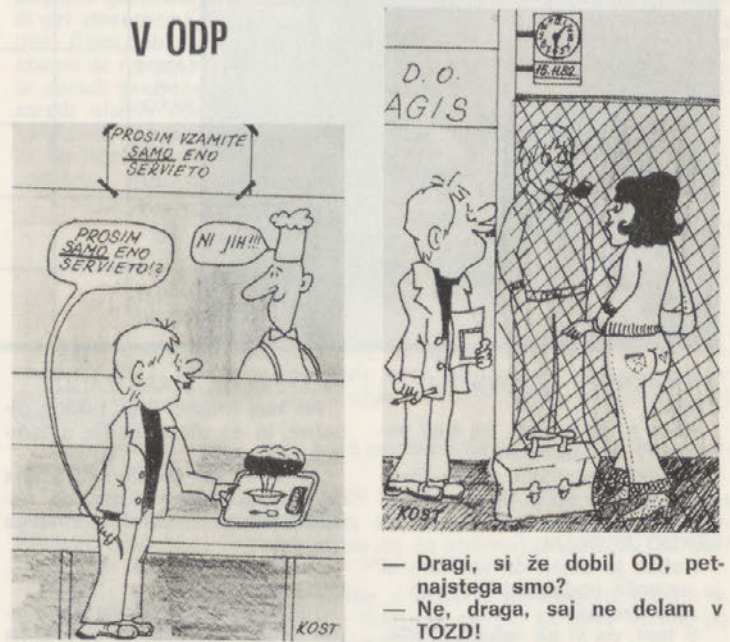

— Zakaj jočeš saj ni slaba malica?
— Malica je že dobra, le do pladnja ne sežem!

NOVI DELOVNI ČAS

V ODP

— Dragi, si že dobil OD, pet-najstega smo?
— Ne, draga, saj ne delam v TOZD!

